EL POBLE CATALÀ

5 Cts. | PREUS DE SUSCRIPCIÓ sense participació a la nostra BIBLIOTECA. CATALUNYA Y NACIONS IBÉRIQUES . 4 pessetes trimestre. PAISOS D'UNIÓ POSTAL. . . . . 9 pessetes trimestre | ANY V Barcelona, dilluns 3 de febrer de 1908 NÚM. 717 | REDACCIO Y ADMINISTRACIO: PLASSA SANTA AGNA, 17, PRAL.-TELEFON 723 | PREUS DE SUSCRIPCIÓ y a un volum trimestral de la nostra BIBLIOTECA. CATALUNYA Y NACIONS IBÉRIQUES. 5'00 pessetes trimestre. BARCELONA. . . . . 1'50 pessetes cada mes | Cts. 5

EMULSIO FORCADA D'OLI PUR DE FETGE DE BACALLÁ Y GLICEROFOSFATS

Gran reconstituient pera nois débils, desganats, fluixos de cames y tardans a caminar, y pera escrofulosos, flacs, desnodrits, anémics y debilitats. L'única a la que per son mérit ha llorejat ab un premi el **Colegi de Farmacéutics de Barcelona.**

CENTRO BARCELONÉS - QUINTES

Autorisat per la Llei de 30 de juny de 1887

Direcció general: Carrer del CARME, núm. 42, primer, BARCELONA

Aquesta antiga Associació es l'única a Espanya que desde la seva fundació ha obtingut les redempcions dels seus socis a preus més económics, per qual causa aconsegueix major nombre de suscripcions que cap altra. Prova d'això, es l'haver entregat al Govern més de

Mitg milió de pessetes

pera les últimes redempcions y el tenir ja assegurat pera la quinta que ha de celebrarse al dia 9, un capital major de

Vuitanta mil duros

quantitat que será seguramente duplicada abans del pròxim dissabte, dia 8 del corrent, segons se desprèn del gran nombre de families que personalment y per escrit se dirigeixen an aquestes oficines, demanant l'associació dels seus fills. Tot això podem provarho, ab els milers de solicitute d'ingrés que firmades pels interessats d'infinitat de pobles d'Espanya y especialment de Catalunya, obren en poder nostre.

Aquest Centre porta invertits molts milers de duros en redempcions fetes a favor d'exbedents de cupu.

Les families podran, si volen, **no pagar els seus capitals fins a últims del corrent any.**

Admet aquest Centre suscripcions fins el pròxim dissabte, dia 8, a les dotze de la nit.

PASTILLAS MORELLÓ

MARCA REGISTRADA

Material Fotogràfic

RIBA, S. en C.

PLAQUES ILFORD SPECIAL RAPID

Especials pera exposicions rapidíssimes en el taller, temps núvol, y instantánies.

PLAQUES ILFORD MONARCH

La placa més ràpida del món, molt fina y de resultats vigorosos

Ultima novetat **VERASCOP RICHARD**

MODEL 1907

El Taxiphote Richard Stereo-classificador y distribuidor automàtic. MODEL 1907

Plassa Catalunya, 20 • Barcelona

AIGUA **XALA** ABANS VICHY CALDENSE

mineromedicinal. Analisada, autorisada y garantida

La més rica, Natural, ALCALINA, BICARBONATADA, SÓDICA, TERMAL, apropiada pera les Afeccions del Fetge, Melsa, Ventrell, Diabetes, Reumatisme, y Paràlisi.

SUPERIOR AIGUA DE TAULA

Demanis a farmacies y punts de venda d'Aigües minerals. — Vegis anuncis y memories, anàlisis y prospectes, que s'envien gratis a qui els demani.

Administració y Dipósit general: Passeig Sant Joan, 4 (Arc Triomf); Teléfon 1,595

FESTA PATRIÓTICA

Homenatge al senyor Rusiñol

Abans de l'acte

Feia un dia fred, y, no obstant, an el teatre del Bosc, a les dotze del matí, hi comensaren a acudir nombrosos inscrits a l'homenatge al senyor Rusiñol.

A quarts d'una feia l'entrada als jardins el susdit senador per Tarragona, el qual sigué saludat ab forts picaments de mans pels que, de molt abans, ja's trobaven en aquell lloc.

El senyor Rusiñol y els seus acompanyants prengueren vermouth, en una taula del jardí.

De molts arbres penjaven gallarets de les quatre barres, lo qual donava un bonic aspecte an aquell deliciós lloc. La porta del local també ostentava banderes catalanes, lo mateix que l'interior del teatre que estava guarnit ab banderes y escuts de nostra terra.

El dinar

A un quart de dues comensaren a ocupar els seus llocs els 517 comensals. Les taules estaven colocades perpendicularment a l'escenari, y algunes de petites distribuides per les llotgetes. La presidencial fou posada a l'escenari.

Quan el senyor Rusiñol prengué lloc a la presidencia una xardorosa ovació ressonà per tota la sala. Al costat de l'ex president de la Lliga hi prengueren lloc, entre altres que no recordem, els senyors: Torras (Sebastià), Rahola (Pere), Peris, Milà y Camps, Calvet, Mas, Brugarola, Cabot (Joaquim), Trias, Clapés, Dalmau Oliveres, Millet (Josep) y Macaya.

El menú fou el següent:

Entreteniments.—Arròs a la Miramar. —Filet de bou al sufragí.—Llus del mar llatí.—Pollastres del Prat.—Gelats.—Postres variats.—Café Moka.

Vins: Mas Simó, blanc.—Mas Simó, negre.—Xampany Codorniu, extra.

Ja feia alguna estona que s'havia comensat a dinar, quan entrà al local l'ex diputat a Corts don Lluís Domènech y Montaner, el qual sigué saludat ab llargs picaments de mans. Els comensals insistiren, junt ab el senyor Rusiñol y demés que ocupaven la taula presidencial, en que l'eminent arquitecte pugés a la presidencia, més ell s'hi negà rodonament, prenent lloc en una taula colocada al prosceni de la dreta y en la qual hi seien entre altres, els senyors Cases-Carbó, Aguilera y Planas Escubós.

Al destaparse'l xampany s'iniciaren

Els brindis

els quals, com ja's digué, sols consistiren en dos parlaments: l'un d'ofrena pronunciat pel senyor Calvet, y l'altre de gracies, pronunciat pel senyor Rusiñol.

Apaibagats els aplaudiments ab que fou rebut a l'aixecarse, se posà a parlar

DON EDUARD CALVET

«Els meus amics—digué'l diputat per Arenys de Mar—m'encarreguen que me aixequi a fer en nom de tots ofrena d'aquest acte, de tribut de simpatia, an el digne patriot don Albert Rusiñol. (*Llargs aplaudiments.*)

Nosaltres recordem aquelles memorables campanyes, que l'avui senador per Tarragona, ha dut a terme, tant en el terreny econòmic com en el polític, desde la presidencia d'aquella la nostra primera societat econòmica y encaminades sempre a la consecució de l'autonomia de nostra terra. (*Molt bé.*)

D'entre totes elles se destaca aquella tant potent en pro del concert econòmic, de qual campanya ne fou el festeiat de avui el més ferm puntal. Aleshores, després d'aixecar en favor d'aquell programa tots els pobles de Catalunya, no se'ns concedí res. Després els mateixos cinc presidents que la portaren a terme, rebent del poble l'investidura de diputat, anaren al Parlament a defensar desde allí les aspiracions catalanes. Davant de tots hi anava aquell home inoblidable, el verb y l'encarnació de la voluntat del nostre poble, aquell ja llegendari doctor Robert, que caigué en lo més fort de la lluita. (*Llargs aplaudiments.*)

Y mireu: d'aquells quatre homes, que en els moments que us he referit, representaven tot el sentir y tot el pensar de nostre poble, avui, els tres que per sort encara viuen, tots tres estan entre nosaltres. (*Ovació indescriptible. Crits de visca en Rusiñol, en Domenech y en Torras.*)

Aquell catalanisme, del qual els quatre susdits homes ne foren els portaveus, perdura avui encara en nosaltres. Ells llensaren per arreu de nostra terra la llevor de l'ideal: aquesta ha florit y ha granat esplendorosament en aquest gran moviment de Solidaritat catalana, la qual porta dintre seu aquell esperit liberal y democràtic que posà com a fonament de nostra nacionalitat catalana aquell gran Rei Jaume I, l'aniversari del naixement del qual avui celebra'l nostre poble. (*Aplaudiments.*)

En nom vostre, companys y amics, me complasc en testimoniar nostre afecte al gran patriot l'Albert Rusiñol... Honrant als nostres homes ilustres, honrarem a Catalunya.»

Llarga ovació, que s'enllassà ab la que se tributà al senador per Tarragona, quan aquest s'aixecà pera parlar. Els aplaudiments foren atronadors. Els crits de visca Catalunya y visca en Rusiñol no cessaven. El teatre presentava un aspecte hermós: barrets y mocadors agitats per un sens fi de mans, removien l'aire. A precs dels comensals, que no paraven d'aplaudir, s'avansà'l senador per Tarragona pera parlar, cap al prosceni. L'ex president de la Lliga estava visiblement emocionat, y comensà son parlament ab veu tremolosa. Fet el silenci, digué

DON ALBERT RUSIÑOL

«Companys y amics meus: Davant d'aquest acte d'entusiasme, sols hi hauria d'haver com a brindis un crit que fos la síntesi dels sentiments de tots els que aquí estem reunits: els crits de visca Catalunya! y visca l'Autonomia! (*Grans crits de visca responen a l'orador.*)

Més hi han causes y motius que imposen devers sagrats, y un d'aquests es l'honor que'm tributeu, que m'imposa un dever de gratitut envers tota vosaltres, y un dever de regoneixement envers el meu estimat amic don Eduard Calvet, que aquí m'ha dedicat tant falagueres paraules y m'ha recordat an aquell sant home, an aquell apòstol, al qual vaig seguir mentres visqué y del qual guardo un sagrat record pertaneixent per sempre al costat d'aquells que l'acompanyaven. (*Llargs aplaudiments.*)

Amics: jo soc allí aont era. No he variat gens ni mica! (*Més aplaudiments.*) Avui, com ahir, com demà y com sempre, solament he tingut, tinc y tindré un lema: el de Patria! Per ella ho sacrificaré tot, com tot ho he sacrificat fins ara: salut, interessos, familia! (*Ovació sorollosa.*)

No vull parlar aquí de res que afecti y interessi a la meva pobra persona. Si alguna vegada'l meu nom ha figurat en llocs de preeminencia, no ha estat pera res més que pel noble ideal de conquerir sempre més nombre de llocs pera la nostra causa. No vull parlar, doncs, de fets recentment ocorreguts: no pue esser jutge y part a la vegada. (*Molt bé.*)

He dit al comensar que jo'm trobava al mateix lloc de sempre. Després que celebràrem aquell memorable miting del Tívoli, en el qual declaravem al poble que'l catalanisme sempre ha treballat al sol y mai a la ombra (*grans picaments de mans*); que voliem per idioma oficial la llengua catalana; que desitjavem que tots els que a nostra terra desempenyen càrrecs públics fossin catalans; que declaravem, en fi, com a programa nostre, y com a tal alsavem al damunt de nostres caps, les Bases de Manresa. (*Ovació.*)

Després d'haver seguit predicant ab el mateix to, aconseguint apartar al poble dels polítics de Madrid, què té d'extrany que aquest poble miri ab recel certes aproximacions? (*Picaments de mans que duren llarga estona.*)

Existeix, es cert, un malestar, y ab tot y estar tots convensuts de la seva existencia, no'ns la volem revelar els uns als altres. S'han dibuixat fortament dues tendencies: l'una d'un optimisme exagerat y l'altra d'un pessimisme justificat. (*Molt bé.*) Aquell està fundat en la presentació del projecte d'Administració local, del qual ara no tinc de dir jo si es bo, dolent o millor, però sí que tinc de dir que la sola presentació d'ell no es prou pera que'ns tinguem d'entregar an aquells polítics de Madrid que tant haviem combatut. (*Molt bé.*) Ahí que jo al dir aquests mots, al pronunciar aquestes paraules, no vull dir pas que desconfiem dels que creuen en el bé del projecte, sinó que sols vull manifestar la meva temensa de que siguin víctimes d'un engany. (*Aplaudiments.*)

Pera que nosaltres no tinguessim aquesta por, la presentació del projecte hauria d'anar acompanyada d'altres fets y altres manifestacions, que ah, companys! no han aparegut per enlloc.

Si en Maura tingués aquell fons autonomista que molts li suposen, d'altra manera s'hauria portat. Sinó, fixèmnoshi: s'han fet els pressupostos, els quals són calcats, idènticament iguals a tants y a tants pressupostos ruinosos pel contribuient; ha vingut el projecte d'esquadra y se llensen 200 milions, votats al Congrés en ple himne de «Càdiz». (*Aplaudiments*). Apareix ab tota sa gravetat el greu problema del terrorisme, que assola y mata Barcelona, y no podem defensarnos ni pagant, y quan deixen que paguem, ells són els que tenen de nomenar als que paguem nosaltres. (*Molt bé*). Ah, que davant d'això, se m'apareix el Maura autonomista, que un jorn s'aixecava irat contra'l doctor Robert, que un altre jorn ens tractava despectivament de *monton* als solidaris, y que avui persegueix sistemàticament als catalanistes! (*Ovació*).

No ha passat mai pel meu front ni una sola ombra de que jo pensés que'ls que creuen ab l'obra den Maura vagin de mala fe. Jo espero que ells se desenganyaran y, aleshores, quan vinguin de Madrid, seré'l primer d'anarlos a rebre y allargarlos els brassos, al crit de Visca Catalunya y els catalans honrats! (*Llargues aclamacions contesten al crit de l'orador*).

Nostres enemics han volgut treure partit de l'existencia d'una dreta y una esquerra, sense veure que l'existencia de amdues, no vol dir l'existencia d'un divorci, no!

La llei de Déu y la de la Naturalesa ha donat a tots els cossos dos brassos, els quals, en aquests moments se mouen sempre a l'impuls d'un mateix cor y d'un mateix cervell, que es Catalunya. (*Llarga ovació.*)

Aquests dos brassos, sempre estaran al servei y a la defensa de nostra terra, més, ah! que si alguna vegada una vespa verinosa piqués a un d'ells, n'hi hauria prou pera que, ab la fals símbol de Catalunya's tallés el bras enverinat, pera que podés viure ab un de sol, gran y plena nostra terra catalana. (*Forts picaments de mans.*)

Més, es que no pot haverhi, qui essent bon català, bon catalanista, pugui estar sense esser ni a la dreta ni a l'esquerra? Sí, que hi es, y així es com me trobo avui, que es com me trobava ahir, sense dur al cap ni la corona, ni el gorro frigi, duent tantsols a la mà la bandera catalana y a la testa la típica barretina de Catalunya.»

Se repetí, més grossa encara, aquella formidable ovació ab que sigué rebut el senyor Rusiñol, a l'aixecarse pera parlar. Els aplaudiments y les aclamacions duraren llarga estona. Tots els que seien a la taula presidencial s'aixecaren pera abrassar al senador per Tarragona. Un cop els aplaudiments foren apaibagats, el senyor Rusiñol s'aixecà una altra vegada y digué:

«De diverses encontrades de nostra terra: de Vic, de Tarragona, de Mallorca també, hem rebut cartes y telegrames de felicitació y adhesió an aquesta festa. Una d'elles, carinyosíssima, es den Gabriel Alomar. Jo us demano que en nom de tots vosaltres, me deixeu enviar desde aquí un salut y una abrassada als companys que m'han honrat felicitantme.»

Una nova ovació coronà les paraules del senyor Rusiñol.

Seguidament, els comensals anaren abandonant el teatre, sortint als jardins, els quals ja's trobaven plens d'una immensa gentada.

Després del banquet

En els jardins del teatre hi havia tanta gent que no s'hi podia donar un pas. Les senyoretes eren nombroses, vegentsenhi perteneixents a les families més distingides de Barcelona.

L'Orfeó Barcelonès y l'Orfeó de Sans, interpretaren algunes pesses del seu repertori, entre elles «La Gata y en Belitre» y «El Rossinyol», les quals foren aplaudidíssimes. Més, l'ovació grossa, sigué tant per l'un Orfeó com per l'altre, quan aquests entonaren «Els Segadors». La susdita cansó popular sigué rebuda ab una salva d'aplaudiments atronadora.

La cobla «La Lira Olotina» interpretà diverses sardanes, que foren ballades per nombrosos joves y senyoretes.

L'animació als jardins d' El Bosc durà fins a fosquejar. Quan el senyor Rusiñol, a quarts de cinc de la tarde, se retirà acompanyat d'alguns amics, fou saludat ab llargs aplaudiments.

Cròniques madrilenyes

Una reial orde, unes monges y una interpelació, ab tot lo demés que hi ha de per sota. El projecte d'Administració local.—El teatre y la política.

L'interpelació Burell continúa donant joc. Ahir varen intervenirhi en Nougués y en Canalejas, obligant an en Maura a sortir del silenci en que s'havia tancat els dos primers dies: avui parlaran probablement en Moret y l'Azcárate. Y com la cosa val la pena, ja que senta un precedent d'extremada gravetat, que podria costar a l'Hisenda una milionada, crec necessari explicar detalladament de lo que's tracta.

L'any 68 de la passada centuria, un decret del Govern provisional disolgué diferentes comunitats religioses, incautantse l'Estat dels edificis que ocupaven. Anys després, del 72 per amunt, algunes d'aquestes comunitats presentaren instancies demanant que l'Estat els retornés el preu junt ab els interessos corresponents al mateix, de l'edifici conventual que havia estat posat en venda, a conseqüencia de l'esmentat decret. Y va incoarse un expedient y diversos ministres intervingueren en ell, dictant diferentes disposicions, la majoria suspenent el curs del mateix o mantenint la seva sospensió, fins que l'actual ministre d'Hisenda, per reial orde d'abril passat, publicada en el *Butlletí* del seu ministeri, disposà que tornés a donarse curs legal a dit expedient.

Atacant aquesta reial orde, ha explanat en Burell la seva interpelació. Y aquest ha estat l'erro gros dels liberals: plantejar la qüestió desde'l punt de vista purament administratiu, que no prejutja'l fons de lo reclamat, ni la resolució que pugui tenir en definitiva. Si bé que'ls liberals no podien fer altra cosa, per l'intervenció que en l'expedient havien tingut diferents de llurs ministeris.

La qüestió cal plantejarla de tota altra manera. Si les comunitats que reclamen foren disoltes per decret del Govern provisional, decret que fou convertit en llei per acord de les Corts constituents, no haventhi res que hagi vingut a derogarla, ab quin dret interposen reclamació aquestes comunitats, que no tenen existencia legal, que no tenen dret a existir, per proibirho expressament una llei del regne? Ab quin dret s'atén la seva reclamació, incoant el respectiu expedient? Y, deixant de banda aquest punt de vista, encara que se les regonegui una personalitat que no tenen, si aquestes comunitats foren disoltes, si deixaren d'existir, les noves comunitats que s'han constituit després, mal sigui ab el mateix nom, poden considerarse com una continuació de les anteriors, com persones que han heredat els drets de les anteriors, ab facultat, per lo tant, de reclamar el regoneixement d'aquests drets?

Aquest últim fou l'argument que exposà en Nougués en el seu discurs, el més formidable que pot ferse, no solament contra la reial orde de l'Osma, sinó contra totes les coses dinàstiques que han intervingut en aquest expedient. Plantejada la qüestió en aquesta forma, no hi ha escapatoria possible. Declarar el dret de les comunitats a fer reclamacions, fora declarar que una Associació qualsevulga, després de disolta, pot esser representada y heretada per una nova Associació que's constitueixi ab els mateixos noms y ab els mateixos fins. Lo que hi ha, repeteixo, es que'ls liberals no podien plantejar el problema d'aquesta manera, ja que els liberals no s'atreviren tampoc a resoldre la qüestió de dret, malgrat lo clara y evidenta que es la resolució que hi calia, limitantse a sospendre'l curs de l'expedient, a valerse d'un recurs que dilatava la resolució.

D'altra banda, els liberals, com la majoria dels polítics dinastics, se'n riuen pla de les qüestions de dret. Lo que'ls interessa es trobar una arma pera fer oposició, pera atacar an els que disfruten de les delicies del pressupost, mentres ells dejunen. Aquest es l'ideal motor de tota la llur política. Y així com ara ataquen al ministeri per la reial orde de l'Osma, demà que ells siguin poder són capassos de dictarne tantes de semblants com convingui a la cobdicia dels respectius correligionaris.

Perquè, lo que hi ha de fastigós en el fons de tota aquesta mena d'expedients, es que sempre s'hi troba com intermediari algun d'aquests prohoms que han convertit la política en productiva industria. La majoria de les indemnisacions d'aquesta naturalesa que paga l'Estat, mai van a passar íntegralment a mans del particular o colectivitat que figura com a reclamant. Lo que aquests cobren es sovint una dècima part de lo que l'Hisenda paga. Y lo altre's reparteix entre'ls que han intervingut com agents de tota mena en la resolució definitiva, entre la llopada de corsaris que constitueixen aquest podrimaner de la política espanyola. Així els expedients no's resolen segons sigui la justicia de lo reclamat, segons siguin les tendencies del ministeri que'ls tramita, sinó segons la forsa o influencia dels prohoms que estan interessats en ferlos resoldre d'una manera determinada. Són a dotzenes els polítics que d'això viuen principalment y a dotzenes els que hi han fet quantioses fortunes. Es clar que això no's diu en el saló de sessions: més tothom ho sab y ningú'n protesta, com si fos la cosa més llògica y natural convertir en industria la política, com si la qualitat de prohom polític portés inerent el dret d'explotar com una pedrera l'Hisenda pública.

Heusaquí perquè, a l'espectador que no pertany al món corromput d'aquesta política, el fan riure molt, ab riure de fastic, aquesta mena d'interpelacions. Y fan riure, perquè, dessota de les frases brillants, de les solemnes invocacions a grans ideals y principis de dret, un hi veu sempre lo que ningú diu, lo que ningú s'atreveix a dir, l'interès del prohom o del grupu de prohoms que maniobra en l'ombra pera fer passar uns quants milions del Tresor a la seva butxaca. Fan riure, sobre tot, perquè un pensa en la serie infinita de negocis de la mateixa mena que han fet y faran en l'avenir aquells que promouen l'interpelació, aquells que parlen com si fossin homes d'una austeritat absoluta, d'una moral incorruptible.

***

Continúa lentament la discussió del projecte d'Administració local. Avui parlará en Carner, apoiant l'esmena a que feia ahir referencia. Com que aquesta crònica ja será camí de Barcelona quan ell parli, en una vinenta donaré l'impressió de lo que'n resulti.

Continúo creient possible una inteligencia dels liberals y del Govern en perjudici nostre. En l'ambient parlamentari s'endavina la proximitat d'una transacció. Y cal que'ls nostres diputats estiguin previnguts, si no volen que entre uns y altres fassin burla de les nostres reivindicacions.

***

Aquí estem passant una ratxa de literatura política. Després del drama que ahir comentava, pera demà s'anuncia a l'*Español* l'estrena d'un altre referent també a la qüestió catalana. Sinó que aquest l'agafa pel costat simbòlic o alegòric. L'obra's titula «El preferido y los cenicientos», drama vulgar o escenes de familia, simbolisant el *preferit* Catalunya, els *cenicientos* les demés provincies y la mare la *patria española, una é intangible*.

Diuen que l'obra es de *D. José*, de l'insigne Echegaray, encara que en els cartells hi figuri un pseudònim. Si es veritat, y cap inconvenient s'hi oposa, resultará extremadament curiós veure de quina manera la *fogosa fantasia* d'aquest romàntic que sempre ha viscut fóra de tota realitat, dramatisa una cosa tant viva y tant real com el problema plantejat per les aspiracions catalanes.

J. POUS Y PAGÉS

Madrid, primer del febrer de 1908.

Moviment autonomista

Tàrrega. — Ha quedat constituida pera aquest any la Junta Directiva de la Lliga Catalanista d'Urgell y Segarra de la següent manera:

President, don Antoni Viciana; vis president, don Magí Roca Sangrà; tresorer, don Lluís Roca; secretari, don Magí Pera; bibliotecari, don Josep Güell; vocals, don Ramon Carulla, don Josep Gomà, don Antoni Barceló y don Enric Ferran.

La mateixa entitat ha organisat pera aquest mes els següents actes:

Dia 9, a dos quarts de sis de la tarde, ball de sardanes.

Dia 16, a les nou del vespre, festa dedicada a la Poesia per la Secció literaria y ab la cooperació de les seccions musicals y sport y dansa.

Dia 23, a dos quarts de sis de la tarde, ball de sardanes.

Además ahir al vespre havia de celebrarse en la mateixa entitat una gran festa commemorativa del VII Centenari del naixement del rei don Jaume I.

—

Ateneu Obrer del Districte segon.—Se convoca a tots els socis inscrits en la Secció de Beneficencia d'aquesta entitat y que estiguin en ús de veu y vot, a la junta general que celebrará l'esmentada Secció demà, a dos quarts de dèu del vespre, pera procedir a la renovació de la meitat de la comissió respectiva.

—

Vilassar de Mar.—El Centre Nacionalista Republicà d'aquest poble inaugurarà dintre poc temps son nou domicili social ab una conferencia literaria a càrrec del distingit escriptor de Mataró don Santiago Vinardell.

La nova Junta d'aquest Centre ha quedat constituida d'aquesta manera:

President, don Ramon Amorós; vis president, don Miquel Jordà; secretari, don Carles Bruguera; caixer, don Francisco Fornells; vocals: don Joan Lloveras, don Joan Pujol y don Josep Ramon.

—

Tarragona.—El Comitè local federalista ha quedat constituit en la forma següent:

President, don Carles Masdeu; vis president, don Ignasi Valls; secretari, don Manuel Bonachí; vocals: don Francesc Carreté, don Salvador Nogués y don Andreu Sans.

—La Junta administrativa del Centre Federal ha quedat constituida així:

President, don Francesc Dalmau; vis president, don Josep Guinovart; secretari, don A. Ribas Llagostera; vis secretari, don Facond Andreu; vocals: don Lluís Solé, don Josep Bonachí, don Jaume Nogués, don Matías Martín y don Ramon Virgili.

El centenari del rei Jaume I

Com ja anunciavem, ahir aparegué guarnida de flors l'estatua que de don Jaume'l conqueridor hi ha a la fatxada de Cáls Ciutat.

Els balcons de les Cases consistorials, així mateix com els de la Diputació aparegueren endomassats y a la nit, tant en l'un idifici com en l'altre's feren il·luminaries.

Durant tot el dia foren molts els ciutadans que desfilaren per davant de l'estatua del conqueridor.

***

L'Academia de Bones Lletres va dedicar ahir al matí una sessió extraordinaria en commemoració del VII centenari del naixement del rei don Jaume I.

Va presidir l'acte'l senyor Bertran d'Amat, als costats del qual s'asegueren l'arxiver de la Corona d'Aragó, senyor Bofarull, y el secretari de l'Academia, senyor Miret.

Se llegiren alguns treballs estudiant la personalitat de don Jaume, entre ells un del senyor Bertràn d'Amat, molt notable.

El públic que assistí fou poc nombrós.

Teatres y Concerts

GRAN TEATRE DEL LICEU

Persona que pot estar ben enterada, ens deia anit que l mestre Podestí havia posat el «Sansou e Dalila» ab un sol assaig, ab l'agravant de que la música de l'orquestra d'enguany no conexen l'obra y venen cansats de tant provar de tocar «Els mestres cantaires».

Ab aquests antecedents ja poden suposar lo que va succeir al posarse abans d'ahir a la nit el «Sanson e Dalila».

Semblava talment que'ls músics llegissin la partitura per primera vegada.

En altais circumstancies seria injust voler analisar els mèrits dels cantants, que eren el debutant tenor senyor Cosentino y la senyora Berger, prou coneguda del públic. Sols tenim de fer constar, com a fidels cronistes, que aquell protestà sorollosa y ben justament de la conducta inexplicable del mestre director y de l'empresa.—X.

De política

Denuncies

El darrer número del setmanari nacionalista republicà *La Revolta*, ha estat també denunciat.

El Jutjat de guarda's presentà en l'imprempta de l'estimat confrare pera emportarsen els exemplars que restessin de la venda, essent molt pocs els que pogué recullir per estar ja quasi agotada l'edició.

Segons sembla, la denuncia la motivà la secció que ab el títol de «Jaculatoria» publica cada setmana'l confrare.

L'actual director d'aquest fou detingut a casa seva per la policia, essent portat al Jutjat, ont després de rèbreli declaració fou posat en llibertat.

També ha estat denunciat el darrer número del setmanari tradicionalista solidari *La Bandera Regional*.

A amdós confrares vagi dirigida l'expressió del nostre sentiment.

Els socialistes

L'Agrupació Socialista Barcelonina celebrà assamblea ahir a la tarde en el seu local social, despatxant alguns assumptes de trámit ordinari.

Després se tractà del projecte d'Administració local, presentat pel Govern, acordantse enviar un missatge al Parlament, demanant la no aprovació del projecte y publicar un manifest al poble, en el que s'exposaran les raons en que s'apoia l'esmentada Agrupació pera combatre la projectada llei d'Administració local.

Assistí a l'assamblea nombrosa concorrencia.

INFORMACIONS telegràfiques y telefòniques

INFORMACIO DE L'EXTRANGER

Fransa

París, 2

El centenari de don Jaume I

MONTPELLER.—Han arribat els expedicionaris dels pobles de l'antiga Corona d'Aragó, que són molt nombrosos.

De Barcelona han vingut el senador senyor Abadal president de la Junta organisadora de les festes del centenari en aquesta; el diputat a Corts senyor Puig y Cadafalch; els diputats provincials senyors Plaja y Tona; el tinent d'arcalde senyor Puig y Alfonso; els regidors senyors Galí y Fargas de la Flor y el quefe de negociat central de l'Ajuntament senyor Sagredo.

Pel Consistori dels Jocs Florals, els senyors Picó Campamar y Mateu.

Per l'Institut d'Estudis Catalans, el senyor Torrents y Massó.

Per la Lliga Regionalista don Josep Maria Pasoual.

Per l'Associació d'estudiants catalans, don Lluís Nicolau.

Per la d'Estudis Universitaris, don Ramon Abadal.

Aquests dos darrers són portadors de una bandera catalana, pera entregarla als seus companys de Montpeller.

De Tarragona han vingut el president de la Diputació don Anselm Guasch, el cronista don Emili Morera, l'arcalde senyor Prat, dos regidors y alguns altres representants, y ab ells el reverent P. Jaume Bofarull, director de l'edició monumental de la crònica del rei don Jaume.

Ha vingut el doctor Faustí Barbarà, en representació de la primera assamblea de regionalistes valencians y del centre regionalista «Valencia Nova».

De Saragossa hi assisteixen el tinent d'arcalde don Vicens Galve y els regidors don Emili Gaston, Martí Bel y García Burriel.

L'Ajuntament de Lleida ha delegat sa representació als mandataris del Municipi barceloní.

Pera pendre part a les festes vindrà don Joan Amade, representant de la «Societé d'Etudes catalans» y de la *Revue Catalane* de Perpinyà.

Aquí pujà al vagó que ocupaven els expedicionaris pera saludarlos l'escriptor Jules Delpont, el qual llegí una poesia en la que canta la fraternitat dels pobles que parlen la llengua catalana.

En l'estació de Montpeller esperaven comissions de les societats de cultura de la població, dels estudiants, el president de la Junta del centenari, M. Leopold Barbier; vis president y cònsul d'Espanya M. Biquet Baldy.

En la sala d'espera de l'estació, M. Barbier ha donat la benvinguda als expedicionaris, felicitantse per haver aquests acceptat l'invitació que'ls fou feta pera concórrer a les festes.

Després d'agrair les anteriors amables frases, don Raimon d'Abadal feu les presentacions de rúbrica, dirigintnos després la majoria a l'Hotel Metrópole, ont ens allotgem.

Aquesta nit hi haurà recepció, que's verificarà a l'Ajuntament.

Els visitants reunits

Ab la Comissió de festeigs, a la plassa de l'estació, s'han dirigit, precedits de banderes, la banda militar y altres músiques, a l'Ajuntament.

Al sortir de la plassa de l'estació, les músiques han tocat la «Marcha Real» y «La Marsellesa», y la gran gentada que presenciava el desfilament ha donat visques a Catalunya y Barcelona.

Al creuar per la plassa de la Prefectura s'han encès bengales y s'han cremat foos artificials.

La comissió fou rebuda en un dels salons del Municipi per l'arcalde, acompanyat d'alguns individus de l'Ajuntament.

Després de la presentació, l'arcalde ha donat la benvinguda a la comissió, manifestant que demà, en el *foyer* del teatre Municipal, se verificarà la recepció oficial, aplassada a causa de la funció de beneficencia que's celebra aquesta nit.

Després han parlat els senyors Abadal, Puig Alfonso y Plaja en nom de la ciutat y provincia de Barcelona, el senyor Picó Campamar per Mallorca, l'arcalde de Tarragona, el cònsul d'Espanya y un dels representants de l'Ajuntament de Saragossa, agraint tots la carinyosa acullida que se'ls ha dispensat a Montpeller.

La colonia espanyola, ab una bonica bandera al davant d'ella, ha acudit a la rebuda y ha format en la comitiva.

El llor de Barcelona

Han acabat les festes del Centenari ab la colocació del llorer que ha enviat l'Ajuntament de Barcelona pera la Torre dels Pins.

La recepció oficial que ha donat l'arcalde ha estat concorregudíssima.

La festa literaria musical ha estat un gran èxit, haventla presenciat don Jaume de Borbó.

L'àpat dels felibres ha estat un festa hermosa.

Ha finalisat ab el cant emocionant de la «Coupo Santo», den Frederic Mistral.

Madrid, 3, a les 3 matinada

Obres públiques a Catalunya

La *Gaceta* d'avui publica'l pla d'estudis d'obres hidràuliques pera 1908.

Estan inclosos an aquest pla l'aiguamoll d'Os de Balaguer, els llacs del Noguera-Pallaresa y del Noguera-Ribagorzana, l'aixampli y perllongació de la cequia d'Ibars, l'enjassament del Segre a Lleida y defensa d'aquesta població, l'enjassament del Segre a la Sèu d'Urgell y Pons, enjassament de la conca del Noguera-Pallaresa, enjassament del Ter a Girona y del Llobregat a Barcelona.

Teatre anticatalà

S'ha estrenat ab èxit en el Teatre Espanyol el drama «Preferido y conicientos» d'Echegaray.

El públic ha cregut veure un símbol que aludeix a la situació de Catalunya y Espanya.

L'obra no fa cap alusió.

El regicidi de Lisboa

Madrid, 2, 10 matt

Detalls de la mort del rei

S'ha confirmat lo que vaig telegrafiar sobre l'atentat de que ha estat víctima'l rei de Portugal.

Tornaven els reis y l'hereu, y príncep Manuel de Villaviciosa.

Al desembocar al carrer de l'Arsenal, un grupu feu una descàrrega contra'l cotxe reial.

La reina s'ha posat dreta procurant tapar an en Manuel.

El rei y l'hereu moriren a l'acte.

Els cadavres foren portats a l'Arsenal.

La reina s'hi quedà vetllant els cadavres.

El succés ha causat una impressió espantosa.

Catorze dels assassins han estat morts per la forsa pública.

Regna gran sensació.

La censura a Madrid

Al conèixers a Madrid la nova, ha produit gran impressió.

Com a primera providencia s'ha disposat que funcioni la censura ab tot rigor.

Han marxat a Portugal molts periodistes.

S'assegura que's reuniran avui els ministres en Consell, encara que s'ignora si serà pera tractar dels successos de Portugal.

L'Infant ferit

De Lisboa telegrafien que l'Infant don Manuel resultà ferit en un bras.

La ferida no es greu.

La reina resultà ilesa.

El complot

Van coneixentse detalls de l'assassinat del rei de Portugal.

Els reis arribaren procedents de Villaviciosa prenent seient en un carruatge descobert.

S'havien pres grans precaucions, però la policia estava molt lluny de sospitar l'existencia d'un complot.

Al moment en que'l cotxe deixava la plassa del Comers, pera entrar al carrer de l'Arsenal, se presentaren alguns homes armats de carrabines, apuntant contra'l rei y el príncep y disparant acte seguit.

Motius pera la violencia

S'atribueix el principal origen del complot al reial decret que publicà ahir el *Diario Oficial*, disposant que aquells individus a qui el jutge inculpi de reus dels crims previstos en el reial decret de 21 de novembre de 1907, podran, en virtut de resolució presa pel Consell de ministres, en el plas de cinc dies, esser expulsats del Regne y transportats a les colonies portugueses. Aquells a qui s'inculpi d'haver pres part en algun complot, si resulten les inculpacions distintes y sobre diferentes persones, podran esser jutjats en dies diferents; però sols podrà haverhi dos advocats pera cada un dels judicis que's celebrin pera jutjar els crims previstos pel reial decret de 21 de janer de 1907.

Pel susdit decret se sospenen les immunitats parlamentaries establertes en la Constitució.

Aquest decret produí en tot Portugal gran sensació, disposantse'ls elements radicals a acabar les coses d'una vegada per sempre.

Com arribà la nova

La nova dels successos de Portugal la tingué'l Govern per conducte del ministre d'Espanya a Lisboa.

La rebé'l ministre d'Estat, qui se traslladà desseguida al teatre Reial, ont se trobava'l ministre de la Governació, comunicantli el despatx.

Amdós conferenciaren ab el senyor Maura per telefon.

El president del Consell ordenà que fossin citats els ministres pera aquest matí a les vuit.

En plena revolució

Lluita a Oporto

Telegrafien de Badajoz que han arribat molts republicans fugitius de la nació veina.

Anit reberen telegrames xifrats donantlos compte dels successos coneguts.

En un d'aquests despatxos se'ls comunica que ha esclatat la revolució a Oporto, y que la gent invadeix els carrers, haventse sostingut molts altercats entre'l poble y les tropes.

Barricades a Lisboa

S'acaben de rebre noves de Lisboa.

La revolució s'ha desencadenat ab forsa.

El poble ha tirotejat la casa del dictador Franco.

Hi han hagut morts y ferits.

El teatres a Lisboa estan tancats.

El veinat no surt de casa seva.

Els revolucionaris aixequen barricades.

El tutor de Portugal

S'ha confirmat que Anglaterra ha ordenat que marxi l'esquadra de Vigo cap a Lisboa.

Encara que's diu que l'objecte del viatge es pera representar a Anglaterra en els funerals del rei don Carles, se sab que es una altra la missió de les naus angleses.

Preparatius de la revolució

Diuen de Lisboa que'l complot devia esclatar el dia 28 del mes passat. Hi estaven complicats grans elements, en combinació ab els forts de les plasses.

La senyal tenia de feria una nau de guerra per medi d'una canonada.

Fracassà'l complot per trobarse entre els complicats un agent de l'autoritat, que ho denuncià.

Aleshores s'iniciaren les detencions últimes, que tanta sensació causaren.

La revolució devia esclatar en quatre punts distints de la ciutat, compresos en la zona politècnica.

Entre'ls compromesos s'hi trobava un ex ministre de la Guerra.

Intervenció anarquista

Se diu que entre'ls amotinats hi figura'l corresponsal del periòdic anarquista *El Rebelde*, de Madrid.

Informació sobre'l terreny

Les últimes noticies són de que ha estallat en tot Portugal una forta revolució.

Com he dit anteriorment, els diaris de Madrid envíen corresponsals al vef reialme.

A Madrid l'espectació es gran.

El Govern ha pres tota mena de precaucions.

Retorn de la Cort

Telegrafien de Sevilla que'ls reis, a l'enterarse de lo ocorregut a Portugal, han acordat sospendre el viatge, traslladantse tot seguit.

Venjanses governatives

Han estat fusellats els principals quefes revolucionaris que's trobaven empresonats.

Segueixen practicantse detencions.

La missió de Maura

Se tenen noves del viatge del senyor Maura a Sevilla.

A l'estació d'Alcázar de San Juan li han estat entregats alguns telegrames comunicantli que'ls reis han acordat tornar a Madrid.

S'ignora, per lo tant, si el senyor Maura arribarà a Sevilla o esperarà als reis a Córdoba.

Proclamació del nou rei

L'infant Manuel té ferides a la cara de escassa importancia.

Ha estat proclamat rei baix la regencia de donya Amelia.

Revolucionari espanyol

Un dels regicides morts es l'espanyol Córdoba, fill del llibertari del mateix cognom.

Les causes de la mort

El cadavre del rei presenta tres ferides de bala al coll.

Una d'elles li tallà la caròtida.

El cadavre del príncep Felip presenta diverses ferides al cap.

Els cadavres han estat traslladats a Palau.

Opinió del senyor Salmerón

Hem visitat al senyor Salmerón pera conèixer sa opinió sobre l'atentat de Portugal.

Ens ha dit que per humanitat té de doldres del derramament de sang. A Lisboa ha corregut sang reial y sang del poble, igualment respectables.

Culpa es dels procediments abominables a que acudí un dictador sense grandesa oposantse a sentiments no ja democràtics sinó d'exquisida cavallerositat del poble português y atropellant les lleis fonamentals y la tranquilitat dels més esclarits ciutadans.

Els temps no són ja abonats pera cap mena de tiranies y qui a tal s'atreveix posa en perill imminent a aquells en qual irresponsabilitat s'empara.

De lo que pugui resultar de la tragedia d'ahir res s'atreveix a aventurar la discreció exquisida del senyor Salmeron, sense altres noves pera aventurar judici que les que'l Govern d'allí y l'espanyol deixen cursar per telègraf.

Oporto es una gran ciutat revolucionaria. Ella potser pot decidir la lluita; però es de témer que sorpresos els ànims pels tràgics aconteixements ab que aquesta revolució s'ha iniciat, logri el dictador algun triomf que de totes maneres seria efímer.

En quant a l'actitut d'Espanya, així els partits polítics, fins els que simpatisen ab la revolució, condolent, no obstant, la sang vessada, com el Govern, estan obligats a la neutralitat més extricta. No es de creure que'l Govern del senyor Maura s'atreveixi a quebrantarla, però si tal fes els republicans li exigirien estret compte a les Corts y apelarien a l'opinió pública y a la nació pera protestar contra tant inaudita violencia.

Lo que diu en Mella

El senyor Vázquez de Mella, ab el qual hem parlat també, diu que a son judici es imminent l'intervenció anglesa. Abans de saber la sortida de l'esquadra, que estava a Vigo, cap a Lisboa, ho va preveure y segur d'encertar ho va anunciar a sos amics.

Desde'l tractat de Matuen—ha dit—Portugal es de fet una colonia britànica.

Lo ocorregut ahir no es més que una ambició del poble pera mantenir aquella sombra d'independencia.

Tot depèn, segons la meva opinió, de lo que ocorri a Oporto, ciutat de temperament revolucionari; però podria ocòrrer—afegeix—que an els revolucionaris els espantés, ara, la seva propria obra.

Es precís tenir en compte que segons quasi tots els exemples històrics, aquesta revolució ha comensat per ont solen acabar les revolucions.

Lo ocorregut a Lisboa es un segon acte de la tragedia de Belgrado, una selvatjada semblant.

—Y la causa del pretendent?—li interrogárem—resultaria facilitada pels successos d'ahir?

Un geste d'amargor, com qui respon a desenganys de que'ls aconteixements actuals y el sentir dels temps que no consenten dictadures y menys encara donar lloc a règims tradicionals, interromp la nostra conversa.

El senyor Mella, no obstant la seva tendencia, es un desenganyat del triomf del tradicionalisme a Espanya y no havia d'esser més optimista tractantse de Portugal.

—Mal comensament pera una restauració dinàstica—murmurà entre dents—es l'assassinat dels titolars d'una casa regnant.

Els emigrats portuguesos

Els republicans portuguesos de primera fila qual desaparició fins avui se'n té esment son: Josep Chagas, Fráncisco Borges, doctor Antoni Josep Almenida, Alfred Leal, Victor de Souza, doctor Alfons Costa, viscomte de Brega, doctor Egas Morris, Josep Doladiu, Rodriguez Serageire, Arnald Pereira, Joan Paso y Santos y Ricard Coboes.

El País confirma que hi ha molts republicans detinguts, però s'ignoren els noms.

Se sab que ahir foren traslladats de Lisba a diferentes fortaleses trenta tres republicans, entre'ls quals estan quasi totes les primeres figures del republicanisme português.

S'ignora aont han estat traslladats.

Camí de repressió

La plassa aont ocorregué l'atentat se troba plena de militars.

Al carrer de Baconeiros la guarda municipal ha detingut a dos sospitosos, un d'ells extranger.

Borbons y braganzas

L'infanta Isabel ha anat aquest matí a Palau, celebrant una conferencia reservada ab la reina Cristina, de més d'una hora.

Se suposa que han tractat dels tràgics successos de Lisboa.

També han visitat al capità general molts generals, quefes y oficials de la guarnició de Madrid.

El nou rei en funcions

El nou rei presideix avui el Consell de ministres, puix ab arreglo a les lleis portugueses pot ferho, per haver complert ja divuit anys.

Tota la nit han vetllat als cadavres els ministres y embaixadors extrangers acreditats en aquesta Cort.

El nou monarca no venia de Villaviciosa, sinó que havia anat a esperar als seus pares, puix estava estudiant en l'Escola politècnica.

A la plassa hi havia moltes senyores, a l'ocórrer l'atentat, y una comissió d'elles havia entregat a la reina un ram de flors que encara duia a la mà al produirse'l tràgic succés.

La nova a Sevilla

SEVILLA.—A l'arribar el rei sols l'esperava a l'estació'l general Echagüe y les autoritats militars.

El rei vestia de dol rigorós.

Immediatament se dirigí a Palau en automòbil.

Després ha marxat, també en automòbil, acompanyat del marquès de Viana, a Villamanrique.

Tornarà aquesta nit a Sevilla pera esperar l'arribada del senyor Maura.

Vagacions parlamentaries

Demà en senyal de dol pels successos de Portugal se sospendran les sessions a amdues Cambres tot just comensin, segons lo acordat a darrera hora de la tarde pels senyors Dato y Azcárraga.

9'15 nit

Dos regiments desarmats

Se diu que en l'atentat estava complicada la policia, que deixà indefens el cotxe reial.

Se sab que hi ha a les casernes dos regiments als quals se'ls ha desarmat perquè se'ls suposa complicats en l'atentat.

Un ciutadà espanyol nomenat Eduard Romeo, cuiner del café Suís, ha estat atropellat barbrament per la policia, ferintlo y arrestantlo.

Se censura per la colonia espanyola la conducta de nostre cònsul.

Precaucions a Badajoz

BADAJOZ.—Acaba d'arribar, procedent de Marbao, un súbdit português, ab el qual hem parlat.

S'han pres per la policia mesures severíssimes.

El retén de la carretera de Madrid a Lisboa ha estat reforsat considerablement.

La vigilancia a Marbao es enorme.

Se practiquen registres per por de que puguin amagarse en residencies determinades republicans fugits.

Registres a Madrid

A dos quarts d'una ha arribat a Sevilla sense novetat el rei.

El senyor Maura arribarà a mitja nit.

Segons ens ha dit el quefe del Govern no porta plan determinat.

Ignora quan tornarà a Madrid.

Ha circulat el rumor de que a la frontera portuguesa han estat detinguts alguns revolucionaris que intentaven internarse a Espanya y que a Madrid s'han fet alguns registres.

El ministre de la Governació no tenia noves d'això y ens ha manifestat que acullissim aquestes noves ab reserva, puix ara circularan, durant dos o tres dies, rumors alarmants.

Clar es, ha afegit, que atendrem les relacions ab el Govern português ab arreglo als tractats internacionals, però res més.

El dol oficial

A totes les legacions extrangeres oneja la bandera a mitg pal.

L'esquadra anglesa

S'assegura que además de l'orde d'assistir als funerals, l'almirall de l'esquadra anglesa porta instruccions pera protegir a la familia reial portuguesa y mostrarse part en els successos si fos necessari.

Servilisme den Maura

El ministre d'Estat ha rebut un telegrama oficial donant compte de la proclamació de Don Manuel.

Probablement se dictarà un decret pera commemorar com a dol nacional la mort del rei Carles.

Això ho tractarà'l senyor Maura ab el rei en son viatge a Sevilla.

Allí s'acordarà si el rei ve a Madrid o se queda a Andalusia.

Feina ministerial

Els ministres de la Governació y Estat no han sortit avui dels seus despatxos. rebent continuament telegrames.

Comunicació interrompuda

Així que's cometé l'atentat, les autoritats de Lisboa tallaren les comunicacions, y per aquesta raó'l Govern espanyol no rebé aquesta matinada noves oficials donant compte dels successos.

El comte de San Luis posà a les set de la tarde una serie de telegrames, però aquí sols se rebé'l segon, que comensaba dient:

«Els cadavres del rei y príncep...»

Això alarmà molt, però després se reberen els demés telegrames de la serie y quedà tot en clar.

Contra'ls emigrants

El Govern espanyol ha acordat exercir estreta vigilancia en tots els portugesos que vinguin a Espanya.

Per ara no s'enviaran tropes a la frontera.

Un dia a Sevilla

El senyor Maura permanesxerà 24 hores a Sevilla.

Les repressalies

Se temen terribles repressalies y el fusellament dels principals presos, als que's recullí armes y dinamita.

L'empresonament den Costa

Se conten detalls de l'empresonament que'l 28 se feu a Alfons Costa.

Entrà a la ciutat un automòbil carregat de bombes y revòlvers, eludint registre.

Un capità de carrabiners hi està compromès.

Malgrat anar disfressat, la policia regonegué an en Costa, rodejant l'automòbil y apressantlo.

Lo que fa'l Govern

Aquesta nit, desde Madrid el senyor Maura envia una extensa comunicació a don Alfons donantli compte dels successos de Lisboa.

Els reis han tornat a Sevilla a les cinc de la matinada.

Se creu que vindran tot seguit a Madrid y es probable que celebrin Consell avui.

El senyor Allende estigué a dos quarts de dotze a l'embaixada de Portugal, ont celebrà una extensa conferencia. Tornà al ministeri, ordenant als funcionaris de guarda que esperessin a la matinada pera rebre multitut de despatxos xifrats de Lisboa.

3, 1 a 3 matinada

L'embaixada anglesa

Aquesta nit, a les vuit, s'ha rebut un llarg despatx xifrat en l'embaixada anglesa.

L'ha desxifrat el propri embaixador, y poc després ha sortit, se suposa que a conferenciar ab el ministre d'Estat.

Versions oficioses

Està comprovat que'l assassins, que eren sis, era gent pagada pels enemics polítics del Govern.

En la cintura d'un d'ells, de nacionalitat francesa, que semblava manar als conjurats, y que fou mort, se li ha trovat una quantitat de diner, que se suposa constituheix el premi que se li ha ofert pel crim.

Tots els homes polítics del camp monàrquio han semblat coincidir en una conducta comú.

Explorats els seus ànims, han declarat que estan de perfecte acord pera mantenir la monarquia y restablir la pau pública.

El nou rei segueix bé de les ferides d'ahir.

Els membres del cos diplomàtic acreditat a Lisboa han passat la major part de la nit a Palau.

La reina viuda's mostra inconsolable.

De totes les provincies del regne arriben telegrames donant el pèsam.

Don Joan Chagas, que's trobava malalt y recòls a l'hospital militar de l'Estrella, ha mort.

Corren rumors confosos de la seva mort, puix mentres uns creuen que ha mort de mort natural, altres l'atribueixen a un enverinament.

La reina Amelia rebé ahir a la tarde la visita den Wenceslau Luna, Pimentel y Pinta, personatges conservadors, y la del comte Bretandres, nacionalista, ab els quals conferencià extensament.

Després tingueren una llarga entrevista ab el president Franco.

El *Diario Ilustrado* deia en son número d'ahir al matí:

«Algunes individualitats del partit republicà estan compromeses, per proves irrefragables, en un plà de revolució profon d'odiosos atentats contra les institucions y l'orde social.»

Contra l'exèrcit

BADAJOZ.—A Lisboa foren ahir detinguts oficials y soldats de l'exèrcit, tancantlos tot seguit en el fort de Santoren.

Cinc periòdics han estat sospesos y la policia ha descobert diversos dipòsits de armes y explosius.

Els més importants són els trobats a Cancias, Monsanto y Alto Duque.

Els presos polítics estan repartits en distints forts.

Corrent emigratoria

An aquesta capital arriben trens plens d'espanyols y portuguesos que fugen de Lisboa.

Confiansa del rei

El rei Carles y la seva familia estaven tant conflats, que a la fira de Villaviciosa don Carles va avensarse, sense cap acompanyament, a parlar ab els tractants y enterarse dels preus a que's feien les vendes.

El rei anava vestit d'americana y freqüentment se confonia ab la multitut.

Manuel IV

Per telegrama rebut en el ministeri de Estat se sab que aquest matí, a les dèu, en el Saló Regi del Palau de les Necessitats, a presencia del Govern y alts dignataris fou feta la proclamació de l'infant don Manuel com rei de Portugal y moments després se publicà un ban ont se feia conèixer al poble la proclamació.

Les autoritats a qui se confià l'encàrrec de fer la proclamació als carrers de la capital, portaren a cap son comès sense dificultat, essent custodiades per nombroses forses de totes les armes.

El rei don Manuel ocupa'l soli directament per esser major de 18 anys.

Portarà'l nom de Manuel IV.

Detencions en massa

El tren ràpid de Portugal ha arribat avui a Madrid sense cap viatger portuguès.

A tots els que venien en l'esmentat tren se'ls detingué a la frontera junt ab els seus equipatges.

Entrevista regia

SEVILLA.—Ha retornat de Villamanrique'l rei acompanyat del marquès de Viana y el senyor Aguilla.

A Villamanrique l'esperaven a la porta del palau la comtesa de París y sa filla la duquesa de Guisa.

La comtesa, encara que molt impressionada, estava animosa.

El rei la comtesa de París y la duquesa de Guisa se retiraren a les habitacions interiors, durant l'entrevista llarga de tona.

A l'arribada del reis a Sevilla els'esperava una gran gentada a la porta de l'Alcassar y als carrers immediats.

La majordomia ha ordenat que totes la Cort vesteixi dol.

S'espera que en Maura arribarà de dèu a les onze de la nit.

El delegat del rei

Se creu que l'infant don Carles de Bo bó serà nomenat pera representar a Espanya en l'enterro del sobirà y príncep portuguesos.

El "Princesa de Asturias„ a Lisboa

Atenent a lo nombrós de la colonia espanyola a Lisboa, sembla que'l Govern ha disposat posar en aquella capital, a la disposició de nostre embaixador, el creuer «Princesa de Asturias».

Aquesta nau acaba d'arribar a Cádiz després d'haver complert sa missió a Rabat.

No obstant, al sortir aquest matí del Consell els ministres, no han dit res d'aquest acord.

La proclamació oficial

En el ministeri d'Estat s'ha rebut un telegrama del comte de San Luis donant compte de la proclamació de don Manuel.

Oporto per la República?

A darrera hora de la tarde ha circulat el rumor de que a Oporto havia esclatat un greu moviment revolucionari, donant com a resultat la proclamació de la República en l'esmentada població.

Als centres oficials han manifestat que no'n tenien cap nova.

La tornada de la Cort

S'ha dit aquesta tarde que'ls reis pensaven tornar a Madrid immediatament y que no seria difícil que emprenguessin el seu viatge en l'exprés d'aquesta nit, a pesar d'haver marxat el senyor Maura cap a Sevilla.

Suposen els que això afirmen que si hagués sortit avui de Sevilla'l rei, a l'estació de Córdoba s'uniria a la regia comitiva'l president del Consell.

Mostres de condol

L'embaixador anglès estigué aquesta tarde al Palau conferenciat llarga estona ab el duc de Sotomayor.

Aquest anà, a mitg dia, d'uniforme en un cotxe de la Casa Reial, a fer present el condol de la familia reial als presentant de Portugal a Madrid.

Apart de tot això, totes les persones reials han dirigit telegrames de pèsam les de la familia reial portuguesa.

A les habitacions particulars de la reina y de les infantes y al saló de la majordomia s'han colocat albums de firmes.

Els senyors Azcárraga y Dato estigueren aquesta tarde a Palau pera firmar en l'àlbum.

El Govern ha acordat el dol de la Cort per la mort del rei y príncep portuguesos.

Com que's junten el dol de la familia ab l'oficial, la Cort d'Espanya desde demà guardarà 11 dies de dol rigorós y 10 d'alivi.

Demà apareixerà'l corresponent decret a la *Gaceta*.

La reina Cristina ha sospès les audiencies en vista de la tragedia de Lisboa.

L'infant don Ferran ha estat a la legació de Portugal pera donar el pèsam a l'embaixador en son nom y en el de l'infanta Maria Teresa.

Entre les persones que han anat a dar el pèsam a l'embaixador hi figuren també'l ministre d'Hisenda, tots els embaixadors y ministres plenipotenciaris residents a Madrid, el nunci de S. S., el duc de Sotomayor, els generals Polavieja, Villar y Martitegui, Alexandre Pidal y el governador de Madrid.

El programa del nou rei

El *Journal do Goberno* publica'l programa del nou rei.

Diu que'l porta al soli l'horrorós crim comès ab el seu pare.

Afegeix que la nació reprova'l crim, y que ell mantindrà la religió catòlica, l'integritat de la patria y la Constitució política.

També diu que mantindrà l'actual Govern.

Dol llarg

S'ha ordenat que'l dol sigui a la nació y a les colonies de quatre mesos, durant els quals hi haurà vacacions als centres públics.

Més detalls

Diuen que un jove elegantment vestit, encara que d'apariencia obrer, pujà al cotxe dels monarques, disparant el revòlver que portava.

La reina, ab el ram de flors que portava, pretengué donarli un cop, desviantli el bras.

Allavors ell disparà altra volta; la reina'l tirà a terra y ell continuà disparant.

Un altre subjecte disparà una carrabina, que'l príncep desvià a cops de sabre.

L'infant Alfons, que passejava prop del lloc del succés, hi acudí desseguida y revòlver en mà.

Els fugitius

BADAJOZ.—Busquen refugi an aquí, Alfons Costa, redactor de *O Mundo*, Ferran Bou, el diputat Machado y Manuel Cruz Silva.

Els regicides

S'han identificat els cadavres d'alguns dels regicides que han mort.

Un d'ells es Bressa, professor del Casino Lliure.

Un altre's diu Alfred Costa y era comerciant, y un tercer se creu que era de nacionalitat espanyola.

Fransa

París, 2

Comunicació den Franco

Aquesta matinada'l ministre Franco, de Portugal, telegrafia desde Lisboa a un periòdic parisenc confirmant que'ls revolucionaris han mort al rei Carles y al príncep hereu y ferit a l'infant Manuel, disparant ab fusells y revòlvers.

Tres revolucionaris han caigut morts batentse ab la policia.

El pèsam den Fallières

M. Fallières ha rebut un telegrama del duc d'Oporto, donantli compte de l'assasinat.

M. Fallières ha contestat donant el pèsam.

La Legació portuguesa té la bandera a mitg pal.

Plana literaria d' "El Poble Català,,

LLETRES CATALANES

OBJECCIONS

L'Eugeni d'Ors en un dels seus darrers «Glosaris» s'atura a considerar dues objeccions que de passada vaig fer a les seves *teories* en l'article que al seu darrer llibre vaig dedicar. Vaig calificar aquelles de poc fonamentades y de prematures. De la primera calificació 'm diu el distingit glosador «que una sentencia de tanta gravetat, devia sinó provarse, al menys raonarse». De la segona confessa que no sab què he volgut dir concretament. Donos, ja que m'invita a explicar les meves objeccions, de bon grat ho faré en termes clars y precisos, demanantli de passada, mil perdons per no haverles llavors explanades y raonades com ell hauria desitjat. Si no ho vaig fer es perquè vull seguir la noble costum de no insistir en els defectes allí ont se troben grans qualitats: *ubi plura nitent non ego paucis offendar maculis.*

En primer lloc, com moltes d'aquelles idees del Glosador objectades per mi, entren de ple dintre l'esfera de la pura filosofia y són presentades per ell com normes abstractes de pensament, d'aplicació general a tots els aspectes de la vida, clar es que no podia aturarse a fer, enfront d'elles, objeccions provades y raonades, aquest modest cronista que s'ha imposat en aquesta plana setmanal una missió purament literaria. Ademés, tinc de confessar noblement la meva íntima convicció de que es perdre temps, en aquests moments, l'entretenirse a discutir el grau de veritat metafísica que pot haverhi en idees que, com les del Glosador, són pensades y expressades purament en vista a l'acció, ab l'única fi de servir d'energies estimulants en la nostra marxa cap a l'ideal. Per això mateix crec que no se les pot calificar de teories en el cas concret d'aplicació al nostre poble, sinó purament de pensades, si's vol genials, de genialitats romàntiques d'un esperit inquiet y brillant que no troba manera de conciliar en una sola fòrmula el seu amor a l'acció y el seu febrós dilettantisme trascendentalístic. D'aquí prové la multiplicitat de les seves abstraccions.

Arbitrarisme y Imperialisme, es cert, són veritables teories que ab aquests noms o uns altres han estat formulades en el món modern. Però abans d'esser *teories*, han estat successivament sentiments, ideals, fets (espiritualment o materialment), en aquells pobles d'ont han sortit. Còm poden, doncs, aplicarse aquestes teories al nostre poble, ont encara no han passat per la categoria de sentiments, ideals ni fets? Y ara confio que veurà clar el Glosador el *per què* califico les seves teories (?) de prematures.

Creo fermament, parlant en general, que no ha arribat encara pera nosaltres els catalans, l'hora de les teories. Acabem de sortir del periode del sentiment y estem en ple periode d'ideals, això es, de voluntat, de acció. Convertirem ab el nostre esfors aquest ideal en fets, y llavors sonarà la hora de la Teoria de la nostra Acció present; l'època de la crítica. Teoria y Acció són termes antitètics quan se tracta d'una acció actual (l'acció rigorosament tal, car una acció passada no es ja *acció*). Mentres duri la nostra acció es no sols inútil sinó perillós teorisarla. Jesús, Mahoma, Luther, Cromwell, Napoleó, tots els heroes d'acció, no eren homes de teories, ni ells ni llurs contemporanis. Eren uns divins inconscients, inspirats instruments del destí. Els teorisadors de llur acció vingueren després, y reduiren a fòrmules, credos, dogmes, sistemes, els ideals llurs y convertiren en teoria'l sentit de llur obra, un cop escampada com feconda llevor en la conciencia dels pobles. Pot dirse que tota teoria, en el fons, no es més que historia, historia en síntesi y en abstracció d'alguna acció, espiritual o material, definitivament complerta.

El Glosador predica arbitrarisme en la nostra estètica (1) y imperialisme en la nostra política. Ja sab el Glosador que tota estètica pera esser cosa viva s'ha de basar sobre l'obra previa del geni. Una estètica feta ab esperit purament especulatiu y apriorístic independentment de l'encarnació de la bellesa en l'obra d'art, es no més que una serie de dogmes morts sense cap eficacia en la vida. L'arbitrarisme, ab aquest o un altre nom, ha estat predicat en moltes literatures, més sempre després d'haverse produit en elles obres de bellesa arbitraria. Igual se pot dir de l'imperialisme. De la política no se'n fan teories abstractes; se basen sempre sobre la realitat viva dels fets, y l'imperialisme ha tingut predicament com teoría, un cop l'imperi ha estat un fet positiu.

Y ara us demano: Ont tenim nosaltres el nostre Poe o el nostre Baudelaire pera parlar d'un arbitrarisme nostre? Quan hem tingut un lord Canning, ont tenim un lord Cromer pera parlar d'un imperialisme nostre? Podem parlar y fer rhapsodies d'arbitrarisme y d'imperialisme. Però no'ns enganyem a nosaltres mateixos; no farem més que disfressarnos ab vestits llampants massa grans pera la nostra present petitesa; no farem més que repetir la lletra, però no l'esperit, d'unes teories extrangeres, que no basantse sobre cap fet viu en el camp de la nostra literatura y de la nostra política són per nosaltres una gran buidor retòrica y estèril en el moment present; veritables castells encantats que'ns distreuen de la dura ruta del nostre èxode emprès tant coratjosament cap a la terra de l'ideal.

Per res del món voldria que'l llegidor prengués les meves paraules com resultat d'una tendencia (que mai de la vida he compartit, y que sempre he combatut), a isolarnos dels idealismes vivents en la civilisació moderna, y abandonar l'orientació de la nostra evolució a la corrent exclusiva del nostre pensament netament indígena y radicalment nacional. En bona hora obrim totes les barreres y deixem pas a la riuada fecondadora de tots els ideals moderns y universals. Portem la nostra curiositat fins als darrers límits; que cap de les novetats intelectuals que hagi brotat avui mateix en altres terres deixi de transplantarse al dia següent, si pot esser, en la nostra. Però una cosa es la curiositat y altra l'acceptació. Estudiemho tot; però posats a triar lo que hagi de constituir el nostre nodriment espiritual, sapiguem fer la selecció encertada de lo que sigui pera nosaltres d'una *possible y oportuna* assimilació, sobre tot en el cas de que les idees que prediquem tinguin per objecte immediat l'estimular l'Acció de la nostra societat.

Ara'l bon amic Ors intenta sintetisar l'esperit de la nostra generació ab un nom, ab un bell nom, ab un d'aquests noms en els quals la seva desenfrenada ambició definidora prova de tancar tot el ritme d'una *palpitació dels temps*: el Noucentisme. Noucentisme... no hi pot haver millor crítica del valor d'aquest mot que lo que un car amic meu y respectat mestre'm diu sempre que en la nostra conversa sortim a parlar del nostre Glosador: diu que en un drama que vegé un dia representar sortien uns guerrers armats de totes armes y que un de ells ab un gest heroic y veu ampulosa exclamava: «Nosaltres, homes de l'Edat Mitjana que anem a la guerra dels Cent anys... etc.» Y perdoni el meu amic la comparansa del seu Noucentisme ab una anècdota d'un ridícul tant accentuat. No es la seva ridiculesa lo que vull aplicar al seu mot; es la contradicció íntima que enclou y que per una irresistible associació d'idees revela aquella en la que cau el Glosador, parlant d'una cosa present com si fos cosa passada, situantse per una lamentable distracció fòra dels termes possibles de perspectiva intelectual. Es possible, per què no?, que, així com nosaltres incloim baix el nom de quatrecentistes, cincocentistes, etc., un determinat cicle de l'intelectualitat humana del passat, els nostres descendents trobin just y comprensiu de l'esperit d'una època'l mot de noucentisme. Ells, però, y mai nosaltres, podran judicar el valor de definició d'aquesta paraula y conèixer y senyalar els límits de temps ont naix y ont mor l'òrbita d'ideals humans per ella diferenciada.

¿Comprèn ara l'amic Glosador per què califico de prematurs el seu afany de *teorisarnos*, la seva impaciencia d'establir *judicis definitius* sobre la generació present, la seva mania de penjar del nostre coll *grans rètols* ont constin escrits ab lletres de motllo els noms calificadors de la fauna espiritual a la qual pertanyem? *Je cognois tout, fors que moy mesmes*, llegia l'altre dia en un antic poeta francès; y seguint el sentit d'aquesta sana sentencia, es debades que intentem fer per ara la classificació de la familia espiritual a la qual pertanyem y que usurpem una obra que hauran de fer d'una manera definitiva y ab tots els elements de judici indispensables els nostres néts.

No'ns preocupem tant de nosaltres mateixos. No'ns abandonem a un funest narcisisme que'ns immobilisaria davant del mirall encantat de la nostra propria contemplació. Fem la nostra obra humilment, silenciosament, sense amoinarnos en fer el nostre propri judici, y batejar ab noms rimbombants les nostres accions. Cap època s'es conegudа a sí mateixa. *Ai posteri l'ardua sentenza.* Les generacions futures establiran el judici estable y definitiu de la nostra generació y de la seva obra. Aquesta pretensiosa auto-crítica, ab la qual ens estem entretenint alguns anys ha, es al capd'avall una pura perdua de forses, temps llastimosament perdut. Perquè, qui sab si, a l'exemple de Colom, ens imaginem estar pròxims a descobrir una nova ruta de les Indies, y lo que descobrirem a la fi serà una Amèrica verge, una terra inexplorada que mai hauriem pogut sospitar? Lo important es avensar camí, desplegar a tots els vents de la fe y de l'entusiasme les veles de la nostra nau, que tindria de navegar ignorada y plena d'un silenci fervent fins que'ls crits de «Terra!» eixits dels nostres cors anunciessin de cop a tot el món la descoberta d'un nou continent, d'una nova conquesta de la civilisació, d'una fita encara inexplorada ont poguessin les nostres mans plantar per sempre més el penó de l'humanitat, en recordansa eterna d'un nou y definitiu avens en el seu èxode incessant. Som neòfits, potser de primer grau, d'aquesta gran religió de la civilisació moderna; y com a neòfits ens correspon Callar, Escoltar, Meditar y Apendre dels mestres que guien la nostra iniciació.

—Bé —me dirà'l glosador encara—, si califiqueu de prematures les meves teories, per què diguereu que eren enèrgics estimulants pera la nostra acció?—Però jo li contestaré que si bé crec que per alguns y en determinats casos són estimulants, són en darrer terme estimulants nocius pera la majoria, factors temibles de fatuitat per mica que d'ells se n'abusi. També es un estimulant l'alcool, y no per això deixa d'esser perillós, nociu y depriment el seu abús. Cada dia'm sento més *alcòric*, y crec fermament que, en el cas del meu caríssim Glosador, les *teories* que hagi pogut fins ara idear seran com l'escuma brillant y fonedissa de sa interessant personalitat, escuma que s'esvairà sense deixar solc en la nostra veritable evolució, pera deixar no més subsistent y fecon aquest deliciós y original fons de Divagador subtil y de Poeta d'idees que's tanca dintre d'ell y que ha despertat entre nosaltres aquest sentiment d'omnipresent Curiositat, furor diví, febre sagrada que mou y anima l'inquiet ritme de l'ànima del món modern.

MANUEL DE MONTOLIU

(1) Ja sé que l'Arbitrarisme, tal com el predica l'Ors, es una teoria d'universal aplicació a tots els aspectes de la vida. Si he triat l'aspecte purament estètic, prescind nt del metafísic, de l'ètic, etc., es perque es l'únic relacionat ab el caràcter literari d'aquestes cròniques.

Don Joan, poeta

EL POETA

Oh, filla del doló!
Surt del cor meu, cansó,
y deixam deslliurat.
Rena xi la blavó
al cel tempestejat.

MAIA

No demanis clemencia!
No en va ta conciencia
soporta aquell gran pes!...

EL POETA

Oh! la meva ignocencia
tant clara y viva que era!

MAIA

Acaba, monstre horrible!
Per tu no hi haurà pau.
El bé't deixa impassible
y l'amor insensible;
dels vicis ets esclau...

EL POETA

Bo y hermós me trobaves
mentres que m'estimaves!
Soc el mateix d'ahir...

MAIA

Llavors me fascinaves;
mon seny vas entorpir.
Mon amor fou tant gran
que esgarrià ma vida.
Fonda ha estat la ferida
d'eixa passió infamant!...
Més d'ella'm va curant
l'amor del meu marit.
Ell regna dins mon pit,
dins de mon pensament
y sab donà a l'oblid
el meu mal pas cruent.

EL POETA

Si es ell noble y serè,
com ell me sento digne.
No fou el desenfrè
qui entorpí el meu volè.
Fou l'alt y ocult designe
qui ho va disposà així.
Oh, Maia! a tu y a mi
una mateixa forsa
ens feu torce'l camí!

MAIA

No demanis perdó,
que'l meu immens doló
ve del mal que m'has fet.
Me crema'l teu petó
com ferro ruent desfet!

EL POETA

Maia, com no he pecat,
no vull ser perdonat!

MAIA

Donca no'm cantis y adéu!

EL POETA

Beneït l'odi teu,
dóna sense pietat!
Per ell, el meu record,
en tu, no es del tot mort...

MAIA

Sí, que es l'odi una flama
que naix y s'esparrama
y consum dins del cor
tot sentiment roí.
Després de destruhí,
venta encara les cendres
y al cor fa reflorí
sentiments bons y tendres.

EL POETA

M'hauries dat la sang,
Maia!... Per mi deixares
el fill, que en el teu flang
no fa dos anys, portares!...
Y ara'm llenses pel fang?...
El cor, qui es que'l domina
així? L'amor divina
en odi's pot tornar?

MAIA

En odi que assassina!

EL POETA

Oh, vinam a matar!
Vine, Maia, aquí'm tens,
no m'he de defensar!
Quan els estremiments
darrers fassi el meu cos,
bésam... Oh, dols repòs
de l'infinit desert
per mà tant santa ofert!...

MAIA

Hipòcrita!... L'espòs
y aimant fidel, encara
m'ha dit: —De nou ets mare!...
Ja he salvat el perill!
Espòs y esposa y fill
t'escupim a la cara!

EL POETA

Maia, calma'l rigor
del teu odi insensat!...
Morint pel teu amor,
moriria odiat?

MAIA

Odiat y menyspreuat!

EL POETA

Vull viure sens rencor!
Maia, els anys passaran,
y sempre, ab veu més forta,
del teu cor a la porta
mos versos clamaran:
amor per Don Joan!

JOAN PUIG Y FERRETER

LA NIT DELS REIS

Li deien la boja y no feia pas temps que n'era. Densà de la maleïda guerra que li prengueren el Sidro!...

Mai més va baixar al poble! Cada nit sortia de la barracota sont tenia'l jas d'herba y, serres amunt corria com una esperitada fins que assolia'l Puigsacalm; allà's varen despedir *aquell vespre* que havia d'esser el darrer de veures.

Era la vigilia dels Reis. Els menuts de la masia no volien arraulirse per esperar l'endemà y veure'ls plats, posats al porxo, curulls d'avellanes, rosques y fruites seques. L'ansia dels amos creixia perquè'l pastor y la porqueirola no havien entrat encara essent ja quasi bella nit... y allà, al cim d'aquell puig tallat verticalment fins a les arrels per la part de sol ixent, les siluetes dels enamorats se mitg confonien en la veslium de nit entrada...

—El rei ho mana, Mianja!...

—Demà ho són els reis. També manaven aquells?

—Això sí que no ho sé pas pus; però sí que sé... que estimaven!

—Clar que sí, que ells anaven pel pobrie infantó.

—Que era ben pobre!

—Y els reis d'ara manen als pobres!

—Quina desgracia!

—Me portaràs voluntat, eh?

—De la més forta. Per mi rail, *ficatho* sórrer. Jo't *volré* sempre, Mianja... Què es trist això, vàlguens la creu de Jesús!...—

Els dos trencaren un ploricó de llàgrimes roentes que's gelaven al contacte de l'aire fred d'aquella nit. Amdós, sense poder dir res més, s'ho acabaren de dir tot, exprement fet en llur plor pel contratemps que'ls venia al damunt, tant diferent dels de les tempestats que ben sovint, rasos enllà, els havien atrapat, fentlos saltar d'un escorranc a l'altre, de marge en marge, rostos avall per camins diferents però per juntarse a la masia y a l'escalf dels tions de la llar enraonarse no més ab mirades; sí, no més ab mirades...

Y ploraren; ploraren llarga estona separats l'un de l'altre, enterbolint els seus gemecs, imperceptiblement, la solemne quietut del món que dormia y regant ab ses llàgrimes amargantes la terra pobra de Puigsacalm, que no treuria perxò més herbei, sinó'l mateix que'l canigonenc fueteja sempre y les gelades recremen.

***

A punta d'auba, que'l cotxe de la vila sortia a les vuit del matí cap a ciutat, mentres els menuts de la casa mitg despullats corrien al porxo ab exclamacions d'alegria; mentres l'amo donava ordes al pastor nou y les criades comensaven a fer les peroiades pel bestiar de les corts; quan la mestressa se n'anava a munyir les cabres y la formatgera arreglava'ls estris pera fer els formatges tant desitjats de l'alta montanya, la porqueirola, escabellada, ab els ulls ruents de plorar, sortia de la seva cambra ab el llum d'oli, cremellós d'haver estat encès tota la nit. En Sidro ab el garrot, un sac a l'espatlla ple de roba vella y el trajo de les festes posat, donava l'últim ¡adéu! als de la masia anant d'assí d'allà, fins despertant als que dormien encara. La porqueirola, tot just el Sidro havia trencat la reblincola del «Pla de les trumfes», el perseguí ab el llum a la mà aixecat enlaire, escabellada y llagrimosa... semblava ja la boja!

. . . .

—Ves, Mianja—li digué en sent al Pont-Negre.

—Jo vull seguirte. Venir ab tu, jo... vull...

—Ho fesses pas! Si tires més enllà m'enjego al riu.

—Vàlguema Déu! No ho vull. Ho faràs pas això!

—*Dos* vesten, marxa!... Sembles boja!

—*Puga* que sí, sabs?... Els reis, sabs?... Abans m'hi feien tornar d'alegria de boja... Ho sents, Sidro?—

Ell anava avansant, volent fugir depressa perquè ella no'l veiés plorar. La Mianja al cap del pont, ab el llum a la mà volia llensarse cap al seu estimat que li desapareixia entre la fosca y l'enterboliment de les llàgrimes que li regantellaven cara avall...

. . . .

—A Déu!... fins... fins... a... la tornada...—Quietut solemne!—A... Déu... Sidro!...—Les fondalades escarnien *Siiidro! Siiidro!*... Després, quietut de sepulcre...

La Mianja's revifà.—Què? Sidro!!—Les montanyes escarnint; *Siiidro!!*—Sidro!!!—més fort, *Siiidro!!!*—Ai!—y s'agafà a la barana. El Sidro ja era lluny, ni se sentien els seus passos...

Algun cà comensava a lladrar a Sant Privat, de les masies ne sortien ja bruels de bous, el molí obrint l'embassada comensà son catacrec aixordador, els galls se sentien cantar arreu, algun pardal desvetllat pel soroll de la resclosa fugia de la pallissa del molí, piulant endormiscat encara.

La Mianja's mirà'l riu, aixecà més el llum per veure'l fons, y la corrent de l'aigua estrafé la llumaneta del ble en círculs lluminosos, trencadissos, que l'atreien, retratantla com en mitg d'una roda de foc, y volia tirarshi, però'l record del Sidro pogué més y corregué serres amunt, ensopegant ab tot, tosturrantse ab els arbres que no la deixaven passar, caiguent al ficar el peu dins l'ansa que feien les arrels descarnades pels sorrancs de les pluges, veient sempre, a cada ensopegada y a cada cop de cap, un esclat de llumanetes que giravoltaven fent círculs com el cremell del llum d'oli dintre l'aigua. Y esbogerrada, sense'l llum que qui sab ont l'havia perdut, ara caient, ara aixecantse, anà pujant camí de Piatraver y s'aturà al Salt de Sallent. Aquella cinglera tallada per l'aigua que la llensava avall desde aquella alsada tremenda, feu sentir a la Mianja el respir del buid immens que s'extenia fins al pla, cap al mar, xuclantla. L'alè de la vall la cridava y fins el vent gelat a l'entaforarse per sos cabells voleiants, semblava que li cridés vine! vine! y que'ls pardals esverats sortint de les mates y llensantse avenc enllà, que també li cridaven vine! vine! rientse d'ella perquè, com ells, no podia fendir l'espai, per assolir al Sidro, abrassarshi y no moures més de son costat. Y sentia, la pobra Mianja, ansies de llensarse com el vent, de volar com els aucells, xuclada per la veu misteriosa de la plana que's desvetllava, y esparracant els vels de la nit, anava amarantse de claror a mida que'l dia's deslleganyava obrint les parpelles cap a la part de Roses, en aquella ratlla que partia'l món del cel y, ai!—que enllà, d'enllà, tot era aigua fins a l'altra banda y... allà anava en Sidro...!

—Maia... hi...! — qui sab quina blasfemia anava a vomitar... però la campana de Sant Privat tocà l'oració matinal. Aquelles onades de sons de metall batejat que pujaven ab calma cinglera amunt, li produiren un tremolor esgarrifant, se li agromullonà la pell, se li electrisaren els cabells posàntseli el cap com una *Furia* y caigué de genolls en el mateix caire del Salt... Allà, al costat de l'aigua que s'estimbava, dues remors ben diferentes se escamparen per l'afrau; l'una fresosa, esbogerrada, atronadora, com bacanal de feres humanes que s'escorressin cap a la terra plana fressejant més fort abaix al topar ab el rocam; l'altra com de piuleig d'aucellets nats de poc demanant becada dins del niu, dolsa... dolsa, pujava cap al cel. Allí tenia els ulls fixos la Mianja, uns ulls de brillantor que s'apagava y que'l món, aclarintse, els enfosquia més... S'aixecà de sobte y se tornà a mirar la plana. Els brassos penjants, les cames aixancarrades, els peus nusos tocant l'aigua, les faldilles brutes y esfilagarsades, el gipó descordat, el coll fent cara a l'aire de la matinada, els cabells embullats y ondulejants cap al cingle, tapantli mitja cara... així se despedí de la vall fonda; rabiosa primer, mirantsela sinistrament y medint la fondaria de l'abim... abatuda després, ab resignació, quan se girà pera anar amunt... però, com ferida per un llam, caigué en sec com morta... y la reculliren a mitg matí ¡boja!... ¡ben boja!

II

Maleït marxant! Per què hi havies d'arribar avui a la masía?

—Ep noies! Mosses! Ep! Mestressa! Ja torno a esser aquí.

—Hola marxant!

—Mírat el plaga!

—Aí el burrango! Tafoi!

—Sí, gent de Déu. Demà són els Reis y us heu de firar, que assí alt no s'hi aturen.

—Els Reis!—va dir la Mianja sortint de sobte per darrera la cabana.—Els Reis! Els Reis!... què... què porten els Reis?—digué, mirantse al marxant ab els ulls fòra de les òrbites.

—Faldilles, devantals, mocadors de totes menes...

—Y cars,—feu la Turjas.

—No; anagus, cotilles, cordons, busos, botons, betes...

—Ui! ui!

—Espereu: trenzilla de tots colors, gafets, gafetes, forts bons y barato...

—Heu apujat la botiga.

—Pintes, raspalls, aigua d'olor...

—Això'ns convé assí alt, com hi ha món!

—Prou y forsa; savó y això vos convé a totes.

—Brut!—digueren a la una.

—Es d'olor també; canons de fer mitja, agulles...

—Què! — feu la Mianja. — Agulles? Voleu punxarme més encara?

—Y qui t'empeny que tant rodolls?

—Calleu, que es boja!—

Y si no es la Marguerida, la Mianja esgarrapa al marxant.

—Lladre! Lladre! Vol plantarmen més! Jo... que'n porto de tant... fondes... aquí... que no'm... deixen... res... pirari Ho sabeu?—y no podent esgarrapar al marxant, se barallà ab totes, ab totes forsejà per malmetre alguna cosa, y essentli això impossible fugí amunt, cridant, ab les mans crispades esgarrapantse el pit per treures les agulles fondes.—Lladre! Lladre!...—y camps a travers, seguia costa amunt cap a Cubells, el puig més alt. La perseguiren, la cridaren, res hi valgué: sempre amunt esgarrapantse'l pit, els ulls sortintli de les òrbites, el cabell desfet, mitg arremangada, sangnantli les cames, tirava amunt allà ont no trobés ningú que li parlés d'agulles.

—Lladre, més que lladre! agulles! balonetes! Això, balonetes!! això l'ha mort.—Prou l'encalsaven totes, fadigantse, però ella ab una empenta de vendabal corria més cada vegada, cridant rogallosa ab udols de bestia ferida, fugint de les agulles, de les balonetes que li havien mort el Sidro... volentse arrencar la punxa que duia clavada al cor... Però no hi arribà a dalt pera estimbarse. La correguda empresa l'esbogerrà més, se li cegaren els ulls y ensopegant caigué de cap sobre un tronc de boix esqueixat que se li enfonsà al parietal deixantla morta a l'acte.

. . . .

La ferida degué esser tant cruenta que la trobaren, a la pobra boja, retorcida com una serp. El cap clavat a terra sobre una bassa de sang fumejanta y el cos blincat en espiral, ab una cama ben enlairada, tota ella feta una llaga del fregadís de les verdisses.

J. BERGA Y BOADA

Sonet a Laura

A JOSEP THARRATS

Comptar hores que passen! Saber de quin color
tenen elles les ales! Llensarles a brassades
o retenirles totes en un manyoc d'amor!
Atreure ab suavitat les que ja eren passades,

y fer d'aquest triar y retenir les hores
un jòc etern y hermós que s'anomeni Vida!
—Oh Dòna de les clares rialles floridores
conscientes de sa blanca y perennal florida,

vetaquí Tu y ton viure d'amor!.. Oh si sabies
d'aquestes albes hores que tries y destries
aturarne sols una, posaria en el teu pit,

y mostraria ab el gest més temptador! Llavores,
oh, com l'esclafariem la roja de les hores
a l'abrassâns nosaltres vencent a l'Infinit!...

MIQUEL DE PALOL

Reintegració a la llengua catalana

(A propòsit del «Teatre Intim»)

Quan, a 16 de maig de l'any passat, el «Teatre Intim» estrenà'l drama «Barateria», d'André de Lorde y Masson Forestier, traduit per en S. Vilaregut, reprodult al Romea en la present temporada, s'imprimí en el programa una nota crítica del traductor sobre aquella obra francesa, que acabava així:

«Barateria, segons el dret comercial francès, es el perjudici voluntari ocasionat per aquell que comanda una embarcació, o per tota persona que forma part de la tripulació, dels armadors, carregadors, proprietaris o asseguradors.

»El naufragi o embarrancament voluntari constitueix el fet de Barateria y està calificat de crim capital.

»La Barateria, siga isolada, siga en complicitat, correspon a la jurisdicció penal y es castigada, en certs casos, ab la pena de mort.»

M'apar que qualsevol que llegeixi les ratlles transcrites, entendrà que acaben d'explicarli el sentit d'una paraula extrangera, d'un neologisme d'introducció indispensable per manca d'equivalencia en propria y castissa llengua indígena.

Y, no obstant, no hi ha tal neologisme, ni tant sols traducció. Per la senzillíssima raó de que'l títol de l'obra francesa es una traducció o adaptació d'un mot genuinament català, primitivament català, y quasi m'atreviré a dir, sostingut per una autoritat indiscutible: exclusivament català.

Sempre que'l mot en qüestió sigui emplеat en nostres obres clàssiques, y ho sigui repetidament y a més definida y encara explicada y son sentit esmicolat y exposat per peses, crec jo que'l tal mot té per dret carta de natura en nostre idioma. Y concedit això, si les proves són de bona llei o de superior calitat, no caldrà donarne moltes mostres.

Diu Bernat Metge en el llibre primer del «Somni»: «E enten que sots viu; mas la gent ho diu (que es mort el Rei, a qui parla) per tal que ho volria, car tostemps se alegra de novitats, je especialment de nove la senyoria, o per alguna BARATERIA que vol fer, ha més en fama que sots mort.»

En la darrera edició del «Somni», feta per en R. Miquel y Planas, aquest, en nota, explica el mot com equivalent a «engany», y això vé a esser en aquest cas.

Més, pera no perdre temps repassant textes de l'Edat mitja, fent ostentació d'una erudició o lletra menuda que no tinc ni pretinc; y per tractarse de comers marítim, vaig directament a les bones fonts, al text més indicat, o sia el «Llibre de les costums marítimes» o «Llibre del Consolat», o «Llibre de Consolat dels fets marítims.»

En ell els exemples són nombrosos y freqüents, y pot fersen tot seguit una divisió general en dos accepcions; la primera, dels mots *baratar* y *barata* ab el mateix significat que tenen avui: això es, cambiar, cambi; la segona dona als mots *baratar*, *barata*, *baratador* y *barateria* les equivalencies de malvendre, estafar—frau, engany,—malversador, usurpador,—y estafa o defraudació, ab més o menys intensitat, segons els casos.

Dic que la primera accepció de *baratar* y *barata* es la mateixa que conserva avui, y així es, en efecte, al menys en moltes comarques de Catalunya: es freqüent sentir, entre mare y fill, diàlegs consemblants:—Noi, qui t'ha dat aqueixes bales? — Les he *baratat* (donat a cambi de) ab una baldufa, ab en Pere o en Pau.—Donos descambieu desseguida, ja sabs que no m'agraden *barates* (cambis, que també's diuen cambíes). Fins he sentit dir:—En Pere o en Berenguera havia nascut per gitano: sempre està fent *barates*. (Fent cambis y bescambis.)

En quant al segon significat de la paraula, sembla que'n queda una reminiscencia quan se diu: —S'ha *baratat* (o malbaratat) tot lo de casa seva... Equivalent al termes vulgars: fet malvèr, platejat, reventat, gastat malament, de mal borràs... També's diu: —Es un *malbaratador* (mal gastador). Així com, encara que bastaria dir «Es un gastador» pera significar que gasta malament (ja que qui gasta sempre o gasta massa, per forsa gasta malament), s'hi ha afegit l'adverbi *mal*, pera enfortir més l'expressió; consemblantment, de «baratador» se n'ha fet «malbaratador», a fi de que sigui més intens son significat

Anem ara als exemples del Llibre de les costums marítimes (1).

De la primera accepció:

«Empero si los dits mercaders seràn en »loc on no puguen vendre aquella dita roba, »ne poràn haver moneda, e ells la hauràn ab »alguna altra roba a BARATAR; los dits mer»caders son tenguts de...

»E si lo senyor de la nau volrà fer gracia »als dits mercaders, qu'ell los vulla sperar »del nolit tro qu'ells sien tornats en aquell »loch de on partiren o en altre on'ells pus»quen fer venda d'aquella roba qu'ells ha»vian presa à BARATA; ell ho pot fer...» (2)

L'empleu d'aitals mots es freqüentíssim en l'obra qual testimoni retreo.

En quant al segon significat de la paraula, pot dirse que en cada títol del llibre, y en repetits capítols dintre de cada títol, explica que'l perquè d'ells fou l'evitar la mala fe, l'engany, el frau, la *barateria*. Així a la fi del cap. CCXLVI: *De nau que irà a parts* (com si diguessim, pagada per accions), diu:

«E fou fet per ço aquest capítol, car molt »senyor de nau o leny hauria sa nau vella e »podrida e si sabia qu'els mariners qui ab »ell irien a parts, si ell rompia la nau, li fos»sen tenguts de la nau a smenar; per fort pe»ca de fortuna que fes, ell faria en guisa e »en manera que perdés la nau per ço qu'ell »ne pogués haver d'esmena més que ne val»rien dues naus aitals com aquella.» (3)

Cambiant el nom de «companyia asseguradora» pel de «persones» o el de «mariners que van a parts», es el cas del drama d'André de Lorde y Masson Forestier.

Anem al mot.

«E si el senyor de la nau havia haguda a »vendre la nau per les rahons que dessus »son dites; personer algú no li pot fer de»manda, si donchs los personers no li poden »probar lo contrari que aquella manlenta »per la qual la nau serà venuda, qu'ell l'ha»gués feta per son loc o per altres BARATES »qu'ell menàs o faés.» (4)

En el capítol CCXLIX: De les condicions del nolit, se llegeix:

«... Si entre lo senyor de la nau o leny e »los mercaders, haurà emprès dia cert e »temps sabut, qu'ells li deguen haver descar»regat e pagat aquell nolit qu'ells li prome»teren de donar; lo senyor de la nau o leny »nols deu ni pot contrastar qu'ells no descar»reguen la roba llur. Salvo empero que'l se»nyor de la nau o leny *dubiàs o hagués dubte* »*que aquells mercaders fossen trafegadors e* BARATADORS, *e que's temés que no li metes»sen lo se nolit en* BARATA, *que ell lo pogués* »*perdre.* Empero si los dits mercaders daran »una seguretat al senyor de la nau o leny »qu'ell haia saul nolit seu; ell los deu leixar »descarregar tota la llur roba.» (5)

Fer una *barateria*, donos, es fer una o algunes barates; com una *robaría* es un o alguns robos (6). Y cal fer notar que en el citat llibre del Consolat no recordo haver trobat mai la paraula lladre, sinó *robador*.

Finalment: en el «Glosario Castellano de los vocablos náuticos mercantiles» que acompanya al text den Capmany (y aquest es l'autoritat de primer orde a qui m'he referit al comensament) textualment se llegeix:

«BARATERÍA (*baratería*). La etimología de esta »voz no se conoce, ni entre los letrados, ni entre »los comerciantes, pues se tiene por un vocablo »bárbaro y desconocido de la antigüedad, que se »empezó á usar en los tiempos de la baxa edad, »*acaso la primera vez en las* COSTUMBRES MARÍTIMAS, »para significar el delito que un patron comete »quando de propósito deliberado, y sin necesidad, »m s voluntariamente y por qualquiera medio »que sea, procura la pérdida total ó parcial de su »navío, ó del cargo, en daño de aquel que tenga »interés en las dos cosas; ó bien, como se explican »los A. A. es qualquiera prevaricacion en que un »patron cae en el exercicio de su ministerio, y »quiere decir toda pérdida causada con malicia ó »dolo del patron. Los A. A. refieren ampliamente »el número, variedad y especies de casos que con»stituyen la verdadera y formal baratería.

»Creo que ESTA VOZ SOLO SE HALLA EN EL »TEXTO CATALAN DE LAS COSTUMBRES DE »MAR, DE DONDE SE DIFUNDIÓ Á LOS DEMAS »CÓDIGOS Y TRATADOS DE DERECHO MARI»TIMO, sin conocerse su etimología. *Bara* en el »idioma antiguo catalán es lo mismo que traydor »y de aquí *baratería*, trayción ó engaño, y *barater* ó »*baratador*, traycionero ó engañador, por quanto la »baratería es una verdadera trayción hecha á la »confianza de los interesados».

De més a més, Du Cange (7) fa bo lo dit per en Capmany en aquests termes:

«BARA. Qui fidem datam non servat. Sic in Usatieis Barcinon, dicitur á quodam *Bera* seu *Bara* »Comite Barcinonensi, qui fidem datam Ludovico »Pio Imp. violaverat. Vide Marc. Hispan. lib. 3».

Y prou. No he volgut donar cap llissó de res a ningú (jo agrairia a qui fos que m'ensenyés tantes coses que no sé!) ni menos, molestar a ningú. Però hauria estat procedent tant sols copiar el paragraf del Glosari den Capmany. Per això m'ha semblat que si la paraula «Barateria» del nostre lèxic autèntic, pogués encarnarse y llegir el parrafet: «Baratería, segons el dret comercial francès... etc.», exclamaria indignat: «De fòra vingueren y de casa me tragueren!» Y, francament, encara que's tracti d'un pobre petit mot oblidat per nosaltres, segrestrat pels altres, y renegat pels que l'han ressucitat, això no es just. Y com que no es just, m'ha semblat que mereixia una vindicació.

Y ja que l'autèntica procedencia d'aquest verbum malhaurat no va constar com devia allà ont li pertocava, he cregut que s'hi podia esmenar quelcom constatantho en un lloc o altre.

Y, per pur esperit de justicia (y valgui per lo que valgui), així aquí ho faig constar tot. Que consti.

F. GIRBAL JAUME

(1) «Código de las costumbres marítimas de Barcelona, hasta aquí vulgarmente llamado Libre del Consulado, nuevamente traducido al castellano... por don Antonio de Capmany y de Montpalau...» Madrid, ... Sancha, M.DCC.XCI.

(2) «Más si dichos mercaderes estuviesen en país donde no pudiesen vender aquella mercadería ni alcanzar dinero, y tuviesen que trocarla por otros efectos; estarán obligados á...

Y si el patrón quisiere hacer la gracia á dichos mercaderes de darles espera por el flete hasta que hayan regresado al lugar de donde partieron, ó á otro donde puedan hacer venta de los géneros que tomaron *en trueque*, podrá hacerlo...» (Ob. c. p. 123.)

(3) «Hízose, pues, este capítulo, porque había muchos patrones que teniendo una nave vieja y podrida, si supiesen que hiciendo fracasar el buque, los marineros que navegan á la parte le quedab n responsables á la indemnización; por poca temporal que hiciese, ellos harían de manera que se perdiese la nave para poder sacar de resarcimiento dos tantos más que lo que valía el vaso.» (Ob. cit., pág. 77.)

(4) «Contra el patrón que hubiese tenido que vender el buque por l s razones sobredichas, ningún accionista puede poner demanda, á menos de que se le probare lo contrario, esto es, que aquel empréstito, por el cual fué vendido el buque, lo hubiese tomado para mantener el juego, ó por otros *tráfagos* que hubiese hecho.» (Ob. cit. página 299.)

(5) «... Si entre el patrón y los marineros hubiese día y hora señalado en que debiesen éstos descargar y pagar el flete que le prometieron, el patrón no deberá ni podrá impedirles el que descarguen sus mercaderías. Excepto si dicho patrón recelase ó sospechase que aquellos mercaderes eran unos *embrollones* ó *tramposos* de quienes temiere no le metiesen su flete *á barato* de suerte que pudiese perderlo. Mas si dichos mercaderes diesen al patrón alguna seguridad por donde tuviese salvo su flete, deberá dejarles descargar todas sus mercaderías.» (Ob. cit. pág. 105.)

(6) Exemple: «... si donchs los dits mercaders probar ó mostrar no poràn que per culpa ó ab sentiment ó ab voluntat d'ell sorà feta aquella tolta ó aquella *robaria*. A menos de que dichos mercaderes pudiesen probar ó mostrar que por culpa ó con consentimiento ó voluntad de él se hubiese executado aquel saqueo ó despojo».—Ob. cit. p. 104.

(7) Glossarium mediæ et infimæ latinitatis.—Editio 1885

INFORMACIÓ DE BARCELONA

Carnet d'avui.—*A dos quarts de dèu del vespre:* Conferencia den Casades y Gramatxes al C. E. de Catalunya.—Idem den Layret a l'A. E. P.—Sessió de l'Institut Mèdic Farmacèutic.

Sant d'avui: Sants Blai y Oscar, bisbes.—*Sant de demà:* Sant Andreu Corsino y santa Joana.

D'Instrucció

A l'Escola Laplace hi ha instalada una exposició de treballs executats pels deixebles en lo que va de curs. Dibuixos, sòlids geomètrics en cartrolina, mapes, treballs cal·ligràfics y manuals, y labors propries de les dònes, es lo que constitueix l'exposició, podent observarse en tot lo exposat una recomanable netedat, una cuidada execució y un excelent mètode pedagògic.

Pera inaugurar l'exibició escolar, el professor don Vicens March donà ahir al matí una conferencia en el local d'aquella escola, disertant sobre pedagogia en general. Després del discurs del senyor March, alguns deixebles, els més avensats de les classes, llegiren treballs originals.

Acabat l'acte, els concorrents visitaren la exposició, elogiant lo més notable dels treballs exposats.

∴ LAMPARÉS, Pere Riera. Rbla. Catalunya, 29

Vida corporativa

Don Francisco Layret continuarà aquest vespre a l'A. E. P. les seves lectures comentades sobre l'obra del doctor don Pere Dorado Montero «Valor social de leyes y autoridades.»

Demà, de nou a dèu del vespre, se reanusaran en el mateix Ateneu les classes d'aritmètica mercantil y gramàtica castellana, dedicantse mitja hora a cada assignatura. Les esmentades classes continuaran tots els dimars y dijous, a l'hora esmentada.

En el Centre Excursionista de Catalunya, a dos quarts de dèu d'aquest vespre, don Pelegrí Casades y Gramatxes hi donarà la Conferencia LXXIX d'Arqueologia, donant fi a les referents a l'estudi de les antigüetats etrusques, ocupantse de l'estil y origen de la joieria, de la glíptica y de la numismàtica de aquell poble. En la mateixa conferencia donarà comensament a l'Arqueologia sarda, parlant de la rassa primitiva que ocupà l'illa de Cerdenya y de les influencies fenicies en la mateixa.

∴ No hi ha aigua de taula tant agradable com l'aigua Fuente Nueva de Verín.

Sport y festes

El Consell Directiu de la societat «Niu Tranquil» donarà balls de disfresses el dies 15, 22 y 29 del corrent en el seu hostatge del carrer de Consell de Cent, 264, baixos.

Els salons estaran ricament adornats pel senyor Viñals y s'obsequiarà a totes les disfresses per una comissió nomenada a l'efecte.

Ab un èxit extraordinari varen celebrarse ahir a la tarde y dissabte a la nit, les dues audicions de sardanes organisades pel Foment de la Sardana de Gracia, anant l'execució del programa a càrrec de la cobla «La Lira Olotina», que estigué molt justa y afinada.

En l'audició del dissabte va estrenarse una sardana original del compositor don Josep Lòpez Franc, que va veures obligat a presentarse al públic davant dels aplaudiments ab que fou rebuda la seva composició.

Ahir, després de l'audició de la tarde, «La Lira Olotina» va voler obsequiar al F. de la S. de Gracia, tocant unes quantes sardanes y balls populars, que varen deixar molt satisfeta a la distingida concorrencia que omplia'l local.

∴ Terrats esquerdats Se corretgeixen, AMPLE, 24

Lletres y Arts

Demà tindrà lloc al teatre Principal el benefici del primer actor don Enric Gimènez, posantse en escena per segona vegada la comedia den Rovetta «Papà ministre», traduida per don Narcís Oller, y l'obra dels senyors Guimerà y Morera «La Reina Vella.»

∴ CAMISERIA SANS, Boqueria 32 Especialitat en les Camises a mida.

Qüestions obreres

L'Associació de la Dependencia Mercantil continuarà aquesta nit la seva junta general en son local social del carrer de Mendizábal, 17, primer.

Fets diversos

En la Casa de socors del carrer de la Ronda de Sant Pere fou curat d'una ferida al peu que's feu treballant l'obrer Sadurní Garcia.

—Al Dispensari del Parc sigué auxiliada Antonia Roqueta, de cinquanta tres anys, la qual presentava una forta contusió ab probable fractura de la tibia esquerra (greu), produida per haver caigut casualment al passeig de Pujades.

—Un desconegut, an el carrer del Lleó, cantonada al del Tigre (vaia!), pegà una bastonada a Vicens Sandalinas, de dotze anys, produintli una ferida al nas, que li curaren al Dispensari de l'Universitat.

—A la Ronda de Sant Antoni, al baixar de un tramvia, sigué atropellat pel remolc del mateix convoi Josep Asensi, de trenta sis anys, el quant rebé una contusió al front que li curaren al dispensari de l'Universitat.

—Sigué trobat mort a casa seva, carrer de la Cera, 33, quart pis, sisena porta, segurament de mort natural, Manel Prat Pujol, de seixanta un anys.

—Al carrer Comercial, un desconegut descarregà un cop de ferro a Joan Bur, produintli una ferida al parietal dret que li curaren a la Casa de socors del districte de Llotja.

—Al carrer Major de Gracia, un automòbil atropellà a Pere Salvador Miralles, d'onze anys, produintli algunes contusions que li foren curades al dispensari del districte.

Del Govern Civil

Ahir al matí, cap a les dèu, se reuniren a la plassa del Palau bon nombre de taverners, que's dirigiren al Govern civil pera reclamar de l'orde fentlos tancar els diumenges.

El tinent senyor Degorgue, ab alguns agents de seguretat, sortí, pregant als manifestants que no formessin grupu y que circulessin, a lo que aquells accediren desseguida.

Una comissió pujà, mentrestant, a veure al senyor Ossorio, qui els feu dir que no'ls rebria mentres fossin al passeig de la Duana formant manifestació, puix això podia semblar una coacció, que no podia permetre de cap manera.

Els comissionats baixaren altra volta y pregaren a sos companys que's dissolessin, lo que aquells feren tot seguit.

Llavors el governador rebé als comissionats, que li exposaren les raons que tenen pera no esser inclosos en el descans dominical.

El senyor Ossorio'ls manifestà que donaria compte al Govern de les raons que li exposaven, y que per la seva part no feia més que complir la llei.

El senyor Ossorio, al llegir en els diaris la nova de lo ocorregut a Portugal, preguntà al ministre de la Governació, qui li confirmà l'exactitut dels fets, donantli al mateix temps algunes instruccions, entre elles la d'extremar la vigilancia al port.

El senyor Ossorio anà desseguida a visitar al cònsul de Portugal, expressantli son pèsam.

El cònsul no tenia encara nova oficial del fet.

A darrera hora de la tarde rebè l'esmentat cònsul un telegrama del ministre de Negocis extrangers de son país confirmant la nova d'haver estat morts el rei y l'hereu de la corona y donantli compte de que ha estat proclamat rei l'Infant don Manuel.

Acaba dient el telegrama oficial que l'orde se considera assegurat.

El capità general, molts individus de la colonia portuguesa y altres autoritats y personalitats anaren també ahir a l'esmentat consulat pera expressar son pèsam.

L'inspector de policia senyor Mestres ha quedat interinament enfront de la delegació de policia de Sant Andreu de Palomar.

La guarda civil de Premià de Mar participa que la vaga dels 250 obrers de la fàbrica de teixits del senyor Puig ha estat produida perquè no hi hagué avinensa entre patró y obrers ab motiu d'unes bases de treball que aquests presentaren.

El patró ha decidit tancar la fàbrica y donarse de baixa en la contribució.

Els obrers se mantenen en actitut pacífica.

Anit, a les set, fou detingut segons sembla, al carrer de Ferran, per un guarda urbà y un inspector de policia, un senyor que havia deixat sobre'l pedestal d'una columna de la porta de l'iglesia de Sant Jaume, un paquet contenint carametlos, que segons manifestà acabava de comprar y no li agradaren.

Fou portat al govern civil fins aclarir l'exactitut de les seves manifestacions.

La policia continuà ahir practicant registres y diligencies, havent detingut alguns individus, que foren portats al govern civil y posats en llibertat, menys quatre, una volta foren interrogats.

Publicacions

La Cataluña.—Porta'l darrer número d'aquesta publicació articles de J. M. Bassols, L. V., Rubió y Bellver, Lluís de Zulueta, Vidal y Guardiola, etc.

Informació pública sobre la necessitat de crear Banca catalana.—Hem rebut dos exemplars de l'informe que feu don Guillem Graell sobre aquesta qüestió.

De tots colors. — Hem rebut el núm. 5 d'aquesta revista setmanal ilustrada.

La Cooperation des idées.—També hem rebut el núm 3 d'aquesta revista d'educació social que's publica a París.

Unión Industrial.—S'ha publicat el número primer de l'any tercer d'aquesta revista.

España en Africa.—Ha aparegut el núm. 18 d'aquesta publicació.

Ilustració Catalana.—El número corresponent a la darrera setmana d'aquesta publicació catalana, porta nombrosos gravats de successos d'actualitat, als quals acompanya un variat text explicatiu dels mateixos.

La Escena Catalana.—S'ha publicat el número 70 d'aquesta revista dedicada quasi per complet a «L'hereu Escampa».

Hojas Selectas.— Heusaquí el sumari del darrer número d'aquesta revista mensual: «La conspiración del dux», per Carles Mendoza, ab 13 gravats; «El justicia del llano», novela de costums, original d'Angel Guerra; «Gaceta de la mujer», feminisme deportiu, per Frederic Climent Terrer, ab 10 gravats; «El bandolerismo romántico», novela original de Ramon A. Urbano, ab dibuixos de C. Vázquez; «El sainete de Arturito», per J. G. Acuña, ab dibuixos de G. Cornet; «Héroes y genios», Jordi Washington, per Alfred Opisso, ab un retrat y un dibuix; «Crónica internacional». La Conferencia de la Pau, per S. Pérez Triana, ab 18 gravats; «Causa ruidosa». El procés Druce, ab gravats; «Romanza sin palabras», del mestre Bayona, ab un dibuix de l'Apa.

Brand.—Porta'l següent sumari el darrer número d'aquesta revista quinzenal: «...», per J. M. Salaverría; «La Fotografia y l'Art de l'avenir», per Xavier Dachs; «Solitut», per J. Farran y Mayoral; «La set del caminant», per Plàcid Vidal; «El gegant vensut», per V. Callés Arús; «L'idealisme en sa relació sociològica», per Vicens Solé; «Per ull de garbell».

Botlleti comercial

Moviment de Borsa

2 de febrer 1908.

CAMBIS SOBRE LONDRES

Valparaiso..	10	9|16	Transf.ª tel.	1|8	29|32
Riu Janer...	15	7|32	Bomb y 3 m.	1|4	1|8
H-Kong, 4m.	1|11	3|8	Transf.ª tel.	1|8	7|8
H.-Kong, tr.ª	1|10	3|4	Shangai 4 m.	2|7	3|4
Iokohama..	2|0	7|8	Transferen.ª	2|6	3|8
Sing. y Pen.	2|3	11|16	Buen. Aires.	126	00
Calcut 6 m.	1|4	1|4			

Mercats de Catalunya

LLEIDA

30 janer

Blat montanya superior, de 18'00 a 00'00 pessetes; id. mitjà, 17'75; Id. fluix, 16'25; Id. hort primera, 18'25; Id. hort segona, 18'00; totes la quartera.

Favons, a 11'00 pessetes els 48 kilograms; faves, a 01'50 els 47 kilograms; mongetes, de primera, a 24; y de segona, a 20'00 els 59 kilogrs.; Ordi, superior, a 7'90; y mitjà, a 6'75 els 40 kilogrmas; Blat de moro, de 10'50 a 00'00 els 48 kilogrs.; cibada, a 6'50 els 30 kilograms. Segol, 11'00 el 50 kilograms.

Olis nets, a 00'00; classes corrents, a 00'00 els 11 kilos.

FIGUERES

16 janer

Cereals.—Blat, quartera de 80 litres, de 18'50 a 18'00 pessetes; ordi, a 0'00, civada, a 8'00; blat de moro, a 13'25; faves, a 14'00; fabons, a 00'00; besses, a 00'00; mongetes, a 00'00; caragirates, a 00 00.

Volateria, ous y conills.—Gallines de 7'00 a 9 pessetes parell; pollastres, de 3'50 a 5'50; anecs, de 3'50 a 5'50; anecs muts, de 0'00 a 0'00; ous, de 1'25 a 1'30 dotzena.

Patates.-Càrrega de 120 kilograms, de 9'50 a 10'50

Oli.—Mayal de 11 kilos 200 grs, de 13'00 a 13'.5.

GIRONA

25 janer

Blat, de 28'00 a 75'00; ordi, de 19 a 20; civada, de 15 a 16; blat de moro, de 19 a 21; mongetes, de 36 a 37; faves, de 25 a 26; cigrons, de 50 a 150; arrós de 45 a 70; garrofes de 17 a 18'75, els 100 kilograms; palla, a 7 el quintà; patates, de 7'00 a 8'75; vi, de 18 a 24 l'hectolitre; oli d'oliva, de 110 a 143.

Societats y Ferrocarrils

BALANS DEL BANC D'ESPANYA

	25 janer Pessetes	1 febrer Pessetes
Actiu		
Or.	392.009.498	392.184.077
Corresp. a l'extranger	57.181.545	57.620.960
Plata	147.350.878	649.127.331
Coure per compte Hisenda pública . . .	4.820.983	4.918.758
Ef. a cobrar al dia . .	2.609.560	2.240.914
Ant. al Tresor públic 14 de juliol 1891 . .	150.000.000	150.000.000
Pagarés del Tresor llei 2 agost 1899 . .	210.337.047	210.337.047
Descomptes	296,388.894	293.470.245
Pólisses, crédit y crédits disponibles . .	310.056.630	310.313.472
Póllisses de crèdits ab garan. y créd. disp.	120.370.924	120.954.375
Pgs. de prêts. garantia	9.984.900	10.303.572
Altres efectes en cartera.	1.800.064	1.979.629
Corresponsals en el regne	19.656.758	17.767.739
Deuda perp. al 4 % int.	344.468.950	344.468.950
Acc. C.ª Arrend. Tab. .	10.500.000	10.500.000
Accions Banc Estat del Marroc	769.750	769.750
Bens immobles. . . .	13.114.337	13.108.399
Operacions en l'extranger or	1.155.479	1.027.498
T. p. per pago am. al 5 per 100.	»	»
Passiu		
Capital del Banc. . .	150.000.000	150.000.000
Fons de reserva . . .	20.000.000	20.000.000
Bitllets en circulació..	1.562.079.575	1.564.523.550
Comptes corrents . .	512.451.345	512 505.586
Comptes corrents or. .	505.111	439.205
Diposits en efectiu. .	20.466.089	20.529.258
Tresor públic		
Son compte corrent de efectiu.	34.499.926	44.911.298
Pera pago de inter. de Deute perp. interior	19.500.011	17.209.891
Per pago am. y int. Deute am. al 5 0|0. .	236.486	160.781
Per pago am. y interès Ob. sobre renda Ad.	230.102	230.102
Per pago Deute exterior en or.	4.960.868	3.631.897
Per ingr. Duanes en or.	44.761.042	46.215.469
Operacs. en el ext. or..	»	»
Reserv. contrib.		
Pera pago Deute perp. interior	2.681.186	3.693.844
Pera pago Deute am. al 5 0|0.	19.440.596	19.440.696
Pera pago Deute Exterior en or	»	»
Divid. int. y altres obligacions a pagar .	38.758.761	42.713.292
Banc	96.000.000	96.000.000
Gan. y pérd.		
Realisades	8.025.985	8.383.707
No realisades. . . .	23.974	25.020
Diversos comptes. . .	53.826.715	40.579.020
Actiu-Passiu. . . .	2.592.534.206	2.591.092.716

DE TOT EL MON

LA VIDA ES UN VIATGE Segons les estatístiques —aquestes rengleres de xifres que són la síntesi de tota ciencia, la saviesa concentrada,—durant el darrer any els transatlàntics han portat de l'un a l'altre món 972,640 passatgers més que l'any anterior.

La manía de viatjar creix de dia en dia. El món devé petit pera'ls habitants cada dia més inquiets del planeta. Els medis de comunicació y de transport van essent més fàcils y les gents responen an aquests avensos de l'humanitat, mudantse de lloc incessantment, cambiant de patries y adaptantse al viure entre societats noves. Aviat seran els homes uns nòmades civilisats.

ELS LLEGIDORS DE «L'HUMANITÉ» Una estatística encara... Ja hem dit que les estatístiques són documents preciosos pera dedulr una pila d'ensenyanses y teories.

Y la present s'hi presta com cap altra a fer deduccions. La trelem del periòdic socialista francès *L'Humanité* y va encaminada a fer veure la grossa desproporció que hi ha entre'ls seus llegidors y el nombre d'electors que voten els candidats socialistes.

L'Humanité, segons propria confessió, tira de 68 a 72 mil exemplars. D'aquests se'n vènen als districtes de les afòres de París 7,500. En els mateixos districtes tingueren els socialistes en les darreres eleccions llegislatives 68,900 vots. Resulta, donc, que solament un 11 per 100, encara no, d'aquests socialistes, llegeixen el diari socialista.

A París tingueren els socialistes en les eleccions de 1906, 128,400 vots. *L'Humanité* hi té solament uns 20,000 llegidors, es dir, un 15 y mitg per 100 dels votants.

Fòra de París, la desproporció entre'ls llegidors de la fulla susdita y els votants de les candidatures socialistes, es molt més grossa.

Demostra això, donc, l'incultura, la poca fermesa de conviccions d'una gran massa del proletariat francès, que està en completa incomunicació espiritual ab el diari que es el portaveu del socialisme y el qui marca les orientacions a seguir. Y lo pitjor d'això es que, donats els alts tiratges d'altres diaris parisencs, *Le Matin* y *Le Journal* per exemple, periòdics que immoralment exploten tots els crims pera ferne ressenyes detallades y minucioses y se presten a fer el jòc pera realisar campanyes devegades poc nètes, hi ha que pensar que tots o una gran part d'aquests socialistes que deixen de llegir el diari den Jaurès, llegeixen en cambi aquells altres diaris, en els quals els crims de sang y els negocis escandalosos hi tenen sempre un lloc preeminent.

Aquest problema té també aquí realitat. Tots els que intervenen en la confecció dels periòdics polítics, de partit, de grupu, saben perfectament que hi ha una lamentable desproporció entre'l nombre dels llegidors y el nombre d'afiliats al partit els principis del qual defensen aquells diaris.

LA CASSA A ALEMANYA Alemanya es la nació aont la cassa té més importancia y aont s'exporta major nombre d'animals morts.

El nombre de cassadors que hi ha en tot l'imperi, però cassadors professionals, no baixa de 600,000, o sigui la centèssima part de tota la població. L'Estat percebeix en concepte de permisos de cassa sis milions de marcs anyals.

El comers d'exportació d'aquests productes de cassa representa la grossa xifra de 25 milions de marcs.

S'ha calculat que un any ab altre, són cassats anyalment 22,500 cervos, 13,500 isarts, 14,000 singlàs, 4 milions de llebres y 4 milions de perdius, 2 milions de tords, mitg milió de conills, etc.

UN AJUNTAMENT FILARMONIC Ho es el de Verviers, a Bèlgica. La llei municipal d'aquesta població prescriu que tots els pianistes ambulants que van pels carrers donant toms a la maneta y concerts als veïns, se presentin a una hora senyalada del matí a «executar» davant del síndic les millors composicions del seu repertori. Si el piano està afinat y el seu proprietari sab fer voltar la maneta ab art y expressió, se li dona'l permís pera que pugui marejar durant dos dies al veïnat. Si passa lo contrari, la màquina desafinada passa a mans d'un afinador municipal, o's retira'l permís al músic ambulant en cas de que no sàpiga manejar convenientment el piano.

EL RIURE ES SA Molts metges s'han ocupat llargament en estudiar aquesta contracció nirviosa de la cara, que es l'exteriorisació sorollosa de l'alegria y el benestar. Tots han convingut en que la rialla es sanitosa, y fins s'han recordat, pera apoiar la seva tesi, d'un savi proverbi coreà, que diu: «Pera viure cent anys, es necessari riure trenta vegades cada dia».

La rialla, donc, es sana per sí y ademés síntoma de salut. Perquè denota en el que riu un benestar interior, una satisfacció íntima que's pot traduir en un equilibri perfecte de l'organisme. Ademés una rialla sorollosa y feta de gust, allunya aquelles preocupacions passatgeres que poguessin enterbolir la serenitat de l'esperit y els nirvis tranquils y aplacats.

Riem, donc, si volem viure llargs anys, segons la màxima dels fills de Corea.

FERES AL VATICÀ Pius X ha... que's construeixi als jardins del Vaticà unes gavies pera tancar dos lleonets que'l negus Menelik d'Abissinia regala y dels quals n'es portador el pare Bernardo.

Sembla que ab aquesta ocasió el Sant Pare vol instalar al Vaticà una colecció zoològica, la qual serà un alicient més pera visitar els espléndits jardins de Pius X.

ANUNCIS OFICIALS

Centre de Contractistes Generals, Obres y Mestres de Cases de Barcelona. Aquesta Societat celebrarà junta general extraordinaria'l dimars vinent, dia 4, a les... de la tarde, en son local social, Rambla de Canaletes, 6, primer, pera tractar dels següents assumptes: Qüestió arenes.—Impost materials.—Altres de general interès... nat l'objecte y l'importancia de la reunió... Junta directiva espera de tots sos socis... prestin son personal concurs a la mateixa. Per A. de la J.—El secretari, Joan ... *Font.*

Espectacles

TEATRE PRINCIPAL. — Avui, tarde, a les... «Vora'l mar»; a les sis, «La santa espina»... representacions. Nit, a les nou, funció de... Teatre Blanc; el drama den Piuarra «La...» «Vora'l mar».

Demà, tarde, a les cinc, «Vora'l mar» y... «La santa espina». Nit, a les nou, benefici de... ric Ximenes; segona representació de la... den Rovetta «Papá ministre» y l'èxit... dels èxits «La reina vella».

Aviat, estrena de «El miracle de Santa...» lletra den S. Vilaregut, y ilustracions musicals... F. Montserrat.

Se despatxa a Comptaduria.

GRAN TEATRE DEL LICEU.—Demà, «Sansó e Dalila» y el primer acte del ball «Coppelia».

Aquesta setmana primera representació de la grandiosa obra den Wagner «I maestri cantori di Norimberga», baix la direcció de l'eminent mestre alemany M. Balling, debutant els celebrats artistes Lina Pasini, Eugeni Giraldoni y Virgili B...

Se despatxa a Comptaduria.

TEATRE CATALÁ (Romea).—Avui, tarde, a quarts de quatre y nit, a dos quarts de nou, funció especial de Moda; cinquena y sisena representació de la gran obra del genial Rusiñol, de brillant... magnific èxit «L'hereu Escampa» ab el magnífic decorat del mestre Vilomara, excelent... plàstic de «El batre»; acabarà la funció ab la... «Casualitats!». Durant els entreactes se r... l'abonament per les funcions de Moda de la... dotzena; ob es noves y escullides.

Demà, repetició de la famosa comedia... del Teatre Intim «La victoria dels fills»... gran èxit.

Dimecres, «L'hereu Escampa».

Despatx a comptaduria.

TEATRE ELDORADO (Teatre de Catalunya)... Gran Companyia còmica Balaguer-Larra... despedida de la Companyia; la nova... dos actes de extraordinari èxit «Los... creados» y la comedia en dos actes dels... Joaquim Alvarez Quintero «El patio»... part tota la Companyia. A dos quarts de nou...

Demà, debut de la Companyia goldoniana... Baldanello.

TEATRE ELDORADO (Teatre de Catalunya)... Gran Companyia goldoniana, italiana y ve... na; Dora Baldanello. — Demà dimars,... ab la joguina en un acte «Una chicchera... caffè» y la comedia italiana en tres actes de... Goldoni «Pamela nubile».

Segueix obert l'abonament a dilluns, dimecres... divendres de Moda per 13 funcions.

Se despatxa a Comptaduria.

TEATRE NOU.—Companyia còmic lírica de primer orde.—Avui, tarde, a les quatre, secció... zilla: «La Rabalera»; a les cinc, doble: «El abuelo de Pepito» y «La bella perfumista», nova y d'... Nit, a les nou, especial: «El abuelo de Pepito», «... falsos dioses» y «La bella perfumista», gran... èxit.

Divendres, estrena de «La soñadora».

Aviat, «Lobato» y «Los ce...».

TEATRE APOLO.—Companyia dramàtica dirigida pel primer actor don Frederic G. Parreño... Avui, a tres quarts de nou en punt, «El calvari de una esposa», drama en set actes, gran èxit.

Demà, gran funció.

Dijous, benefici den Carles Rubio; «Amor de hermano» (un acte, estrena), «La hija del mar», drama en tres actes de Guimerà y Echegaray, y... sarsuela en un acte «Torear por lo fino».

SALA MERCÉ.—Gran èxit de la soperba p... cola, única a Espanya «Ascensió al Montblanc» y de les interessantíssimes «Delicies de l'... «Cabories d'un cotxer», «Gossos y micos» y al... estrenes.

Ultims dies del Gran Pessebre; proximament estrena de les Grutes ab una sorprenent nove...

TEATRE PABELLÓ SORIANO.—Exit grandiós de M. Pinder, ab sos quatre elefants. Ovacions continues a tota la notable Companyia de Varietats.

Aviat, extraordinaris y sorprendents debuts.

AIGÜES MINERALS NATURALS de la Societat anónima

Vichy Catalá

Aigües hipertermals, de temperatura 60°, alcalines, bicarbonatades-sòdiques. No tenen rival pera'l **reumatisme**, la **diabetes y afeccions de l'estómac, fetge y melsa.** Aquestes aigües de universal renom, se venen sols embotellades y les ampolles duen tots els distintius ab el nom de la **Societat Anonima Vichy Catalá.** Cridem la atenció dels consumidors y molt particularment dels malalts pera que no's deixen sorpendre admetent com idèntiques a les nostres aigües altres d'**artificials** que s'oferei-xen en aquest mercat ab noms de **fons imaginaries** que són solament marques de fàbrica y no **fonts d'origen.**

Se venen a tot arreu.—Administració: Rambla de les Flors, 18, entressol.

CALORIGENE

Cura en una sola nit la TOS, els REUMATISMES DOLORS DE COSTAT, LUMBAGOR, TORTICOLIS y totes les afeccions causades pel fred

Es un remei facil y nèt, no exigeix sacrificis de costums y evita l'ús de drogues tant perjudicials per l'estòmac.

TOS BRONQUITIS **Pastilles** CATARROS curats per les **BRACHAT**

COLECCIONISTES DE POSTALS!! Els albums **LA UNIVERSELLE** són els millors

PERA EMMAGRIR SENSE PERJUDICI PERA LA SALUT

THE MEXICAIN del doctor JAWÁS

— Absolutament vegetal y inofensiu —

No s'ha de seguir cap régim especial

Se pot menjar y beure de tot

DE VENDA: A totes les bones Farmacies, Drogueries y Dipósits d'especifics de tota Espanya

AVIS.—Deu rebutjarse tota caixa de THE MEXICAIN del doctor JAWÁS, que no porti en la seva tanca l'etiqueta de garantia de llegítima procedencia, ab la marca comercial y firma de l'únic concessionari exclusiu pera la venda a Espanya.

Hilarió Grué. — Ronda Sant Pere, 4 — Barcelona

Mobles de A. Dirat

Exposició permanent de dormitoris, menjadors despatxos, salons, etc.

Grans magatzems ab 12 portes: Mendizábal, 30 y Sant Pau, 50, 52 y 54.

Revolució econòmica: 60 coberts, 30 pessetes; 30 coberts, 15 pessetes; 14 coberts, 8 pessetes; a tot estar ab desdejuni, 45 pessetes; Comte de l'Assalt, 24, principal.

Paquet reclam de la perfumeria E. Coudray, 13 rue d'Enghien París.—Oferta sensacional. – Expedeix de franc enviant 5'75 francs:

1 Ampolla Extracte «Héliotrope blanc»;
1 Savó extra fi «Chevrefeuille»;
1 Ampolla Aigua de Colonia «Imperiale ambreé»;
1 Ampolla d'assaig «Rosee Sovrana»;
1 Capsa «Velamine a la Violette», y
2 Mostres perfums «Adiantio» y «Cyclamen».

Exigiu a tot arreu els Perfums E. Coudray.

PASTILLES

REUMA
BRONQUITIS
CATARROS
MALS DE GORJA
LARINGITIS
GRIPPE
TUBERCULOSI
FARINGITIS

DUPEYROUX

PERA DESEMPENYAR un càrrec de representació a important casa de comers, se solicita una persona que, ademés de ser entesa en comptabilitat reuneixi les condicions d'educació, presencia, etc., que's requereixen pera l'objecte.

Inútil solicitar la plassa sense referencies de primer orde.

Dirigirse per carta baix Z. E. G., a HAASENSTEIN & VOGLER, Ferran VII, 2, primer.

TENIU FRED?

Compreu un "RADION". Escalfa una sala en pocs minuts.—1 céntim per hora.—El més econòmic dels aparells.

LE RADION

No fa olor, ni sutge, ni hi ha por d'incendi

se posa sobre un bec de gas ordinari serveix pera escalfar y pera cuina.

Escriure: 16, rue Taibout, Paris.

Sant Rafel QUINQUINA

Primera marca dels aperitius tònics

Pera curar la **Sordera**

Un llibre absolutament gratuit

enviat a totes les persones que pateixen

Sordera completa o parcial o soroll d'orelles

Especialista en aquesta materia, després de molts anys d'estudi, he escrit un llibre, del qual envio un exemplar GRATIS y FRANC a tot aquell que me'l demani. Aquest llibre es un missatge de joia pera tots aquells l'oido dels quals deixa que desitjar; els ensenya com pels medis de la ciencia d'avui, poden en poques setmanes curarse a casa seva sense necessitat de metge.

— Demaneu aquest llibre immediatament —

Ab una postal de 0'10 pessetes n'hi ha prou

PROF. G. KEITH-HARVEY, 117, Holborn. Arr. 3371. Londres, E. C. Anglaterra

PURGANTS

— El millor dels purgants coneguts es el —

The des Alpes de RECH

L'ANTI-RHUMATISM "DROPS"

cura tots els

REUMATISMES

LAGRANGE, farmacèutic preparador —— Issigeac (Dordogne)

Els vómits, coragre, ardors, inapetencies, pesadesa, bilis y dolors de l'estómac, cintura y esquena, etc.. desapareixen alsegüent dia d'usar el

Estómago Artificial

o Polvos del Dr. Kuntz

Desapareixen en tres dies les dispepsies, gastralgies y catarros gàstrics com ho certifiquen milers de curats.

De venda en totes les farmacies y drogueries y al dipósit de la Rambla de les Flors, número 1